

**AKDENİZ
KORUMA
DERNEĞİ**

Mediterranean Conservation Society

2024

Faaliyet Raporu



İÇİNDEKİLER

4	Vizyonumuz & Misyonumuz
5	Değerlerimiz
6	Ekibimiz
	Önsöz
8	Kayhan Güçeli- Genel Müdür
10	Çalışma Alanları
12	2024-2029 Stratejimiz
14	2024 Yılı Öne Çıkanlar
15	Ödüllerimiz
16	Deniz Koruma Alanlarının Etkili Yönetimi
18	Deniz Koruyuculuğu Sistemi
20	Küçük Ölçekli Balıkçılığın Desteklenmesi
22	Balıkçılıkta Kadın
24	İklim Krizinin Etkilerinin İzlenmesi
26	Deniz Çayıruları İzleme Çalışmaları
28	İstilacı Türlerin İzlenmesi
30	Ekosistem Restorasyonu
32	Yerli Olmayan Türler - Yeni Balıklar Programı
34	Deniz Dibi Temizliği - Hayalet Ağların Çıkarılması
36	Plastik Kirliliğinin İzlenmesi
38	Sulak Alanlar
40	Akdeniz'in Kültürel ve Doğal Mirasının Korunması
44	Nesli Tükenmekte Olan Akdeniz Türleri
46	Akdeniz Keşiş Foku
48	Kum Köpek Balığı
50	Likya Orkidesi
52	Ekoloji Eğitimleri
56	Etkinlikler
58	Logomuz Dülger Balığı'nın Hikâyesi
56	Balıkçılığa Kapalı Alan Haritaları
62	Bütçe
64	Teşekkürler
66	Kimlerle Çalışıyoruz
68	Yayınlar
70	Nasıl Destek Olabilirsiniz?
71	Kısaltmalar

DEĞERLERİMİZ

Vizyonumuz

Tüm canlıların uyum ve denge içinde yaşadığı bir Akdeniz ekosistemi için çalışmak.

Misyonumuz

Akdeniz havzasının biyoçeşitliliğini, ekosistemini ve kültürel mirasını korumak, farkındalık yaratmak için bilim temelli projeler geliştirmek ve yürütmek.

Bilimsellik:

Canlı türlerinin , yaşamlarını sürdürebilmelerini ve habitatların devamlılığını sağlamak, iklim değişiminin etkilerine karşı bunların direncini artırmak için bilimsel yöntemlere dayalı ve doğa temelli çözümler üretmek.

Kapsayıcılık:

Doğa koruma ortak paydasında buluşabileceğimiz her kişi ve kurumla sorumluluk paylaşmak, tüm yerel paydaşlarla birlikte hareket etmek, uzman kurum ve kişiler ile ulusal ve uluslararası iş birlikleri kurmak.

Uyum:

Biyoçeşitliliğin korunması için çalışmanın yanı sıra yerel toplulukların ekonomik ve kültürel ihtiyaçlarını gözeterek kaynakların doğayla uyum içinde kullanımını desteklemek.

Şeffaflık:

Çalışmalarımızın süreç ve sonuçlarını üye, gönüllü ve bağışçılarımızla paylaşmak; her türlü somut çıktıyı kamuoyuna sunmanın sorumluluğunu taşımak.

Eğitlik ve Saygı:

Doğadaki çeşitliliğe saygı duymak, kurum kültürümüzde ve yürüttüğümüz programlarda ayrımcılığı reddetmek.

DANIŞMANLAR

Gökhan Serdaroğlu - Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
Doç. Dr. İnci Tüney Kızılkaya- Bilimsel İzleme Danışmanı
Nejdet Bozkurt - Likya Orkidesi Proje Yürütücüsü
Prof. Dr. Kerim Çiçek - Sulak Alan Bilimsel Danışmanı

BİLİM VE TEKNİK DANIŞMA KURULU ÜYELERİ

Doç. Dr. Abdurrahman Harun Özdaş
Dr. Öğr. Üyesi Antoine Pierre Charles Dolcerocca
Arzu Saygıner Çil
Asuman Yurteri
Doç. Dr. Aytaç Özgül
Prof. Dr. Altan Lök
Öğr. Gör. Dr. Barış Akçalı
Asst. Prof. Dr. Cem Dalyan
Esra Başak
Güner Ergün
Prof. Dr. Halil Kalabalık
Doç. Dr. Harun Güçlüsoy
Prof. Dr. Hasan Musa Sarı
Prof. Dr. Hasan Nüzhet Dalfes
Doç. Dr. İnci Tüney Kızılkaya
Doç. Dr. İsmet Saygu
Prof. Dr. Kerim Çiçek
Doç. Dr. Meriç Çakır
Dr. Merve Karakuş
Dr. Öğr. Üyesi Murat Çelik
Prof. Dr. Neslihan Demirtaş Milz
Dr. Öğr. Üyesi Olgaç Güven
Doç. Dr. Sinan Mavruk
Dr. Tolga Taymaz
Prof. Dr. Vahdet Ünal
Prof. Dr. Zafer Tosunoğlu

EKİBİMİZ

YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

Erol Güren
Gizem Akdoğan
Doç. Dr. Harun Güçlüsoy
Hakkı Caner Bayrak
Zafer Ali Kızılkaya

DENETLEME KURULU ÜYELERİ

Bahadırhan Gökmen
Mehmet Can Görgün
Nejdet Bozkurt

EKİBİMİZ

Büşra Zerif Kanpak - Mali ve İdari İşler Sorumlusu
Ceyda Cihan Tokmak - Finans Sorumlusu
Emre Güren – Fethiye-Göcek Deniz Koruyucusu
Engin Taşkaya - İletişim Sorumlusu
Erol Niyazi Güren – Deniz Koruyuculuğu Koordinatörü
Dr. Ezgi Saydam - Bilimsel İzleme Uzmanı -
Akdeniz Foku Prog. Sorumlusu
Gizem Akdoğan - Genel Sekreter
Gizem Cansever Güleç - Proje ve Kaynak Geliştirme Uzmanı
Güner Şencan - İnsan Kaynakları Sorumlusu
Hamdi Türkmen - Datça Bozburun Deniz Koruyucusu
Hakkı Caner Bayrak - Kaynak Yönetimi ve İdari İşler Koordinatörü
Doç. Dr. Harun Güçlüsoy - Bilimsel İzleme Departmanı Direktörü

Işıl Arslan - Proje Yöneticisi
İlkay Kavak - İletişim Koordinatörü
İlknur Elbeye - Proje ve Kaynak Geliştirme Uzmanı
Kerem Gökdağ- Bilimsel İzleme Uzmanı
Kayhan Güçeli - Genel Müdür
Mehmet Özdemir - Gökova Deniz Koruyucusu
Murat Bağcı - Gökova Deniz Koruyucusu
Dr. M. Tunca Olguner - Bilimsel İzleme Uzmanı
Nuri Tekin - Datça Bozburun Deniz Koruyucusu
Sedef Korkmaz - Proje ve Kaynak Geliştirme Koordinatörü
Serena Pennetti - Bilimsel İzleme Asistanı
Taner Özcan- Satın Alma ve Operasyon Sorumlusu

TEŞEKKÜRLER

2024 Yılında ekibimizde bir dönem yer alarak
çalışmalarımıza destek verenler:

Ayşenur Ölmez
Bengi Atay
Prof. Dr. Bülent Miran
Elif Yerebakan İncedemir
Ömer Balcı
Özkan Anıl
Tolunay Tabak
Vahit Alan
Funda Bayraktar
İskender Demirel

ÖNSÖZ

2024 yılı, Akdeniz ekosistemini koruma yolunda attığımız adımların daha da büyük etkiler yarattığı, bilimin ışığında sahada ve toplumda fark yaratmaya devam ettiğimiz bir yıl oldu. Denizlerin ve kıyı ekosistemlerinin korunmasına yönelik sürdürdüğümüz kararlı çalışmalar, 2024'te de yerel topluluklarla, bilim insanlarıyla ve uluslararası paydaşlarla birlikte ilerledi.

Deniz Koruyucularımız, 5 farklı istasyonumuzdan hareket ederek 18 farklı Balıkçılığa Kapalı Alan'da gerçekleştirilen 1462 devriye ile 4095 saat boyunca 29368 km yol kat etti. Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde kurduğumuz yeni istasyonla, koruma ağıımızı daha da genişlettik.

Denizlerin karşı karşıya olduğu tehditleri balıkçıların gözünden anlatan "Yarına Balık Var mı?" belgeselimizle, doğayla uyumlu bir geleceğin önemi konusunda farkındalığı artırdık. Denizlerdeki plastik kirliliğini anlamak ve azaltmak için 17 istasyonda mikroplastik, 5 istasyonda makro ve mezoplastik örneklemeleri tamamladık. Önümüzdeki dört yıl boyunca plastik kirliliğini bilimsel olarak izlemeye devam edeceğiz.

2024, bilimsel izleme ve koruma projelerimizin de derinleştiği bir yıl oldu. Akdeniz keşiş foklarının izlenmesine devam ettik ve bir mağarada aynı anda 7 fok kaydetmeyi başararak bu kritik türün korunmasına dair değerli verilere ulaştık. Kum köpek balıklarına dair 6500+ saatlik su altı kaydı analiz edildi ve bu türün korunması için yeni çalışmalara ışık tuttu.

Ayrıca, istilacı türlerle mücadelemiz de artarak devam etti. Muğla'daki küçük ölçekli balıkçılardan 2024 yılında 4 ton yerli olmayan yenebilir tür toplayarak, ekosisteme verdiği zararlı etkiyi azaltmaya katkı sunduk. Bu balıkların 22 restoran ve işletmede tüketiciyle buluşmasına aracı olduk. Aslan balığının hareketlerini izlemek amacıyla Ege Üniversitesi ile ortak yürüttüğümüz proje sayesinde, akustik markalama yöntemi ile bu türün davranışlarını incelemeye başladık.

Eğitim ve farkındalık çalışmalarımız da 2024'te geniş bir kitleye ulaştı. "Akdeniz Koruyucuları" programı kapsamında 1.637 öğrenci ve 58 öğretmenle buluştuk. Kıyı temizlikleri ve eğitimlerle toplumsal bilincin artması için somut adımlar attık. Blue Marine Foundation önderliğinde hayata geçirilen "The Sea We Breathe - Soluduğumuz Deniz" etkileşimli eğitim platformunun Türkçe'ye çevrilmesi sürecini yöneterek, eğitimin daha geniş kitlelere ulaşmasını sağladık.

Bilimsel çalışmalarımız ise uluslararası arenada ses getirdi. 11 uluslararası sözlü sunum ve 7 uluslararası bilimsel yayın yaparak Akdeniz'in korunması konusundaki bilgi birikimimizi dünya ile paylaştık.

Ayrıca, Aralık ayında büyük bir üye katılımıyla İzmir'de gerçekleşen 7. Olağan Genel Kurulumuzda, kurucumuz sevgili Zafer Kızılkaya yeniden Yönetim Kurulu Başkanlığı'na seçildi. Vizyonuyla bizlere ilham veren değerli dostum Zafer Kızılkaya'nın liderliğinde, Akdeniz Koruma'nın yoluna başarılarını arttırarak devam edeceğinden şüphemiz bulunmamaktadır.

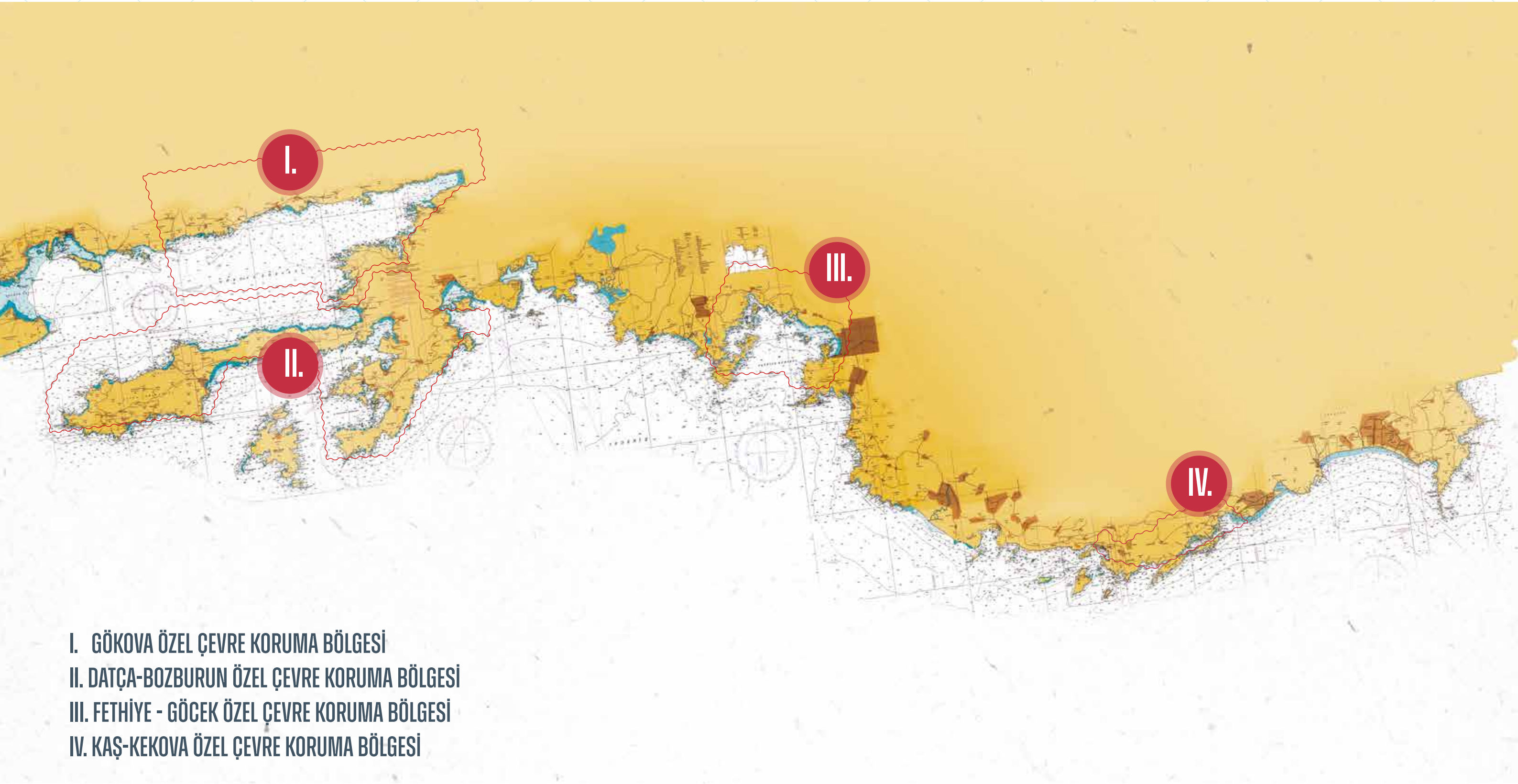
Tüm bu çalışmalarını, başta Derneğimizin alanında uzman ekibi olmak üzere uluslararası ve yerel paydaşlarımız, üyelerimiz, gönüllülerimiz ve tüm Akdeniz dostlarıyla birlikte gerçekleştirdik. Doğası ve denizi üzerindeki tehditlerin her geçen gün arttığı Akdeniz'in korunması adına verdiğimiz mücadelenin sadece bir başlangıç olduğuna inanıyoruz. 2025 ve sonraki yıllardahedefimiz, doğa ile uyumlu bir gelecek kurmak için koruma alanlarını genişletmek, bilimin rehberliğinde izleme ve eğitim çalışmalarını daha da arttırmak olacak. Biz, denizleri ve kıyıları koruma konusundaki kararlılığımızı sürdüreceğiz.

Bize destek olan tüm paydaşlarımıza, gönüllülerimize ve doğaya duyarlı herkese teşekkür ederiz. Akdeniz'i hep birlikte koruyacağız!



Kayhan Güçeli
Genel Müdür

ÇALIŞMA ALANLARIMIZ



I. GÖKOVA ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ

II. DATÇA-BOZBURUN ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ

III. FETHİYE - GÖCEK ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ

IV. KAŞ-KEKOVA ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ

2024-2029 STRATEJİMİZ

Akdeniz Koruma Derneği olarak doğa ve Deniz Koruma Alanlarında yaptığımız başarılı çalışmaları bir adım daha ileriye taşıyarak dünyaya ve gelecek nesillere daha yaşanabilir ve sürdürülebilir bir çevre bırakma misyonumuzu güçlendiriyoruz. Hedeflerimizi büyütürken, deniz ekosistemlerinin korunması ve biyoçeşitliliğin sürdürülebilirliği için daha kapsamlı ve etkili adımlar atmaya amaçlıyoruz. Bilinçlendirme çalışmalarımızı artırarak, toplumları doğal kaynakların değerini korumaya teşvik ediyor ve çevresel sürdürülebilirlik konusunda farkındalık yaratıyoruz. Ayrıca, politika oluşturma süreçlerinde etkin bir şekilde yer alarak, doğa koruma alanlarının genişletilmesi ve koruma politikalarının güçlendirilmesi için çaba harcıyoruz. Bu çabalarımızla, Akdeniz'in benzersiz ekosistemlerini koruyarak, küresel çapta doğa ve Deniz Koruma Alanlarında öncü bir rol oynamayı hedefliyoruz.



BİYOÇEŞİTLİLİĞİ KORUMAK

Biyolojik çeşitliliğe yönelik iklim değişimi ve insan faaliyetlerinden kaynaklanan tehditleri belirleyerek, Akdeniz Koruma Derneği tarafından hedeflenen türlerin popülasyonlarının ve yaşam alanlarının büyüklüğünün ve kalitesinin korunması ve artırılması.



YERLİ OLMAYAN TÜRLERİN DENİZLERDEN ÇEKİLMESİ

Akdeniz'de görülmeye başlanan yerli olmayan denizel türlerin izlenmesi, etkilerinin değerlendirilmesi. Bu türlerden yenebilir olanlara yönelik AKD tarafından geçtiğimiz 10 yıl içinde oluşmasına katkı verilen pazarın, Küçük Ölçekli Balıkçı Kooperatifleri ve pazar aktörlerine devredilmesi.



DENİZ KORUMA ALANLARI AĞININ GÜÇLENDİRİLMESİ

Bilimsel olarak belirlenmiş ve ekolojik olarak bağlantılı, ideal boyutlarda Deniz Koruma Alanlarının artırılmasına destek olmak, bu alanların tamamen ve etkin korunması; bu koruma yöntemlerinin mevcut/yeni Deniz Koruma Alanlarına entegre edilmesi.



DOĞA KORUMA SORUMLULUĞUNU BÖLÜŞMEK

Toplulukların ve paydaşların koruma çalışmalarına katılımı ve desteğinin artırılması için iletişim ve farkındalık faaliyetlerinin düzenlenmesi.



KÜLTÜREL MİRASI DESTEKLEMEK

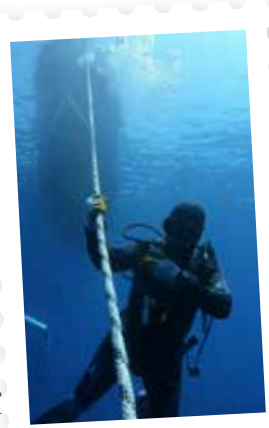
Deniz Koruma Alanları yakınlarında bulunan, güçlü kültürel bağlara sahip Erken Tunç Çağı ve Helenistik dönem kalıntıları ve enkazların tespiti ve sualtı kazılarının desteklenmesi.

2024 YILI ÖNE ÇIKANLAR

DENİZ KORUYUCULARIMIZ
2024 YILINDA 5 FARKLI
İSTASYONUMUZDAN HAREKETLE
18 FARKLI BALIKÇILIĞA KAPALI ALANDA,
4095 SAATTE GERÇEKLEŞTİRDİKLERİ
1462 DEVRİYEDE
29368 KİLOMETRE
YOL KATETTİ.

2024 YILINDA İSE DATÇA-BOZBURUN
ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİNDE
KURULAN İSTASYONUMUZDA DÜZENLİ
DEVRİYELERE BAŞLADIK.

Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi'ndeki küçük ölçekli balıkçılarla bir araya gelerek balıkçılığın ve denizlerin karşı karşıya olduğu tehditleri onların ağızından dinleyebileceğimiz bir film hazırladık. Yarına Balık Var mı?



Toplam 3 bölgede 8 su altı temizliği operasyonu yaptık. Su altı temizlik operasyonları sonucunda yaklaşık 2,5 ton ağırlığında atığı kayıt altına alarak deniz yaşamından uzaklaştırdık.

Akdeniz keşiş fokuna yönelik 10 mağarada izleme çalışmalarımıza devam ettik. İzlediğimiz bir mağarada 7 Akdeniz keşiş fokunu, aynı anda görüntüledik.



2023 yılında kum köpek balığı izleme çalışmaları kapsamında kaydedilen sualtı görüntülerinin analizlerini 2024 yılında tamamladık;

6500+ SAATLİK VERİ

ekibimiz tarafından ayıklandı ve incelendi.

11 uluslararası
sözlü sunum

7 uluslararası
bilimsel yayın



Yerel paydaşlarımız, gönüllülerimiz ve yerel halk ile 4 kıyı temizliği gerçekleştirdik. Kıyı temizliklerinde toplam 482 kg atığı topladık.



Muğla'da 8 farklı bölgedeki küçük ölçekli balıkçılardan yaklaşık 5 ton yerli olmayan yenebilir türleri olarak Akdeniz ekosisteminden uzaklaştırdık ve bu balıkların 22 restoranda/işletmede tüketiciyle buluşmasına aracı olduk.

Plastik kirliliğinin kaynağının belirlenmesine yönelik Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi'ndeki

17 İSTASYONDA MİKROPLASTİK VE 5 İSTASYONDA MAKRO VE MEZOPLASTİK

örneklemeleri tamamlandı.

Önümüzdeki 4 yıl boyunca bölgede plastik kirliliğine yönelik bilimsel izleme çalışmalarımız devam edecek.

Dünya Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tarafından desteklenen "Mavi Ekonomiye Canlandırılan Yerli Olmayan Türler Projesi" başlıklı proje kapsamında Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi iş birliğiyle akustik markalama yöntemi kullanarak Aslan balığının mekânsal ve zamansal davranışlarını izlemeye başladık.

1607 ÖĞRENCİ
58 ÖĞRETMEN

1.637 öğrenci ve 58 öğretmen Akdeniz Koruyucuları Eğitim Programı ile tanışarak denizlerin ekosistem içindeki rolünü ve önemini derinlemesine fark etti. Bilimsel araştırma yöntemleri ile iklim değişikliğinin ve kirliliğin nedenlerini ve etkilerini takip edebildiği, yaratıcı ve eleştirel düşünmeye dayanan oyunlarla çözümler ürettiği eğitimlerle "Akdeniz Koruyucuları"nın sayısını arttırdık. K12 düzeyindeki bu öğrencilerin 362'si eğitimlere, 609'u seminerlere, 506 öğrenci ise Kıyı Makro Atık Örneklemesi gibi okul dışı etkinliklerimize katıldı. Bu yıl 22 ayrı okulda eğitim, seminer ve etkinlik düzenledik. 302 öğrenci "Akdeniz Koruyucuları" kutu oyunu ile tanıştı. İstanbul 4.Uluslararası Çocuk Hakları Festivali dahil 3 festivale katılarak çocuk ve gençler için atölye düzenledik.

SOLUDUĞUMUZ DENİZ

Blue Marine Foundation önderliğinde hayata geçirilen "The Sea We Breathe - Soluduğumuz Deniz" etkileşimli eğitim platformunun hem metinlerinin hem de seslendirmesinin Türkçeleştirilmesi sürecini yönettik. 2024 yılında Türkçe dil desteği ile yayına başlayan platformun Türkçe seslendirmesi Mazlum Kiper tarafından yapıldı.



Ödüllerimiz

- 2012 Deniz Koruma Liderlik Ödülü, Marsh Charitable Trust, **İngiltere**
- 2013 Whitley Doğa Koruma Ödülü, Whitley Doğa Fonu, **İngiltere**
- 2014 Equator Ödülü, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), **Amerika**
- 2017 Whitley Doğa Koruma Altın Ödülü, Whitley Doğa Fonu, **İngiltere**
- 2017 Fark Yaratıcılar Ödülü, Sabancı Vakfı, **Türkiye**
- 2018 Akdeniz'de Küçük Ölçekli Balıkçılık Ortak Yönetimi En İyi Uygulama Ödülü, Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Örgütü (FAO) Akdeniz Balıkçılık Komisyonu, **Malta**
- 2022 Deniz Koruma Liderliği Ödülü, Marsch Charitable Trust, **İngiltere**
- 2023 2023 Goldman Çevre Ödülü, **Amerika**

DENİZ KORUMA ALANLARININ ETKİLİ YÖNETİLMESİ

Deniz Koruma Alanlarıyla (DKA), belli bir deniz alanının insan faaliyetine kapatılarak biyoçeşitliliğin korunması, devamlılığının sağlanması ve bu sayede bölgedeki mevcut balık miktarının artmasıyla yerel halkın geçim kaynağının korunarak gelecek nesillere aktarılması amaçlanır.

Akdeniz Koruma Derneği olarak biyoçeşitlilik bakımından sıcak ve korunmaya muhtaç bölgelerin belirlenmesi için bilimsel izleme çalışmalarımızdan edindiğimiz verileri karar vericilerle paylaşıyoruz. Bu verilerden de yararlanarak ilgili kurumlarca ilan edilen deniz koruma alanlarının etkili şekilde korunmasına destek vererek, kamu kurumlarının izin ve koordinasyonu ile çalışmalar yürütüyoruz.

Türkiye'nin kıyı ekosistemlerinde önemli bir yere sahip olan Gökova Körfezi, Fethiye-Göcek, Datça-Bozburun ve Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgelerinde yer alan deniz koruma alanlarında kapsamlı bilimsel izleme ve koruma çalışmaları gerçekleştiriyoruz.

Bu çalışmalar kapsamında:

- Deniz ekosistemlerinin sağlığına yönelik düzenli biyolojik ve ekolojik izleme programları yürütmek,
- Küçük ölçekli balıkçılarla çalışarak sürdürülebilir uygulamaları teşvik etmek,
- Hayalet ağların temizlenmesi ve kıyı temizlikleri gibi tehditleri azaltmaya yönelik operasyonlar gerçekleştirmek,
- Yerel topluluklarla iş birliği yaparak onların bu alanların korunmasına aktif katılımını sağlamak,
- Eğitim ve iletişim faaliyetleriyle bu alanlara yönelik farkındalığı artırmak öncelikli hedeflerimiz arasında yer almaktadır.

➤ Yönetim Kurulu Başkanımız Zafer Kızılkaya'nın Yönlendirme Kurulu Üyesi olduğu Med Sea Alliance 2024 toplantısı, Mallorca'da gerçekleşti. Akdeniz'e kıyısı olan farklı ülkelerden 19 kuruluşun katıldığı toplantıda, stratejiler üzerinde fikir birliği sağlanması, yeni proje fikirleri geliştirilmesi ve yaklaşan eylemlerin koordine edilmesi üzerine görüşmeler gerçekleşti.

➤ Gökova ve Datça-Bozburun ÖÇKB'de gerçekleştirdiğimiz yönetim ve koruma faaliyetlerinden edindiğimiz tecrübeler ile Fethiye-Göcek ÖÇKB'de MedFund iş birliği ile "Highly Protected Mediterranean Initiative" projemiz başladı. 2024 yılı itibarıyla başlayan projemiz 5 yıllık bir plan dahilinde gerçekleşecek ve 2029 yılına kadar sürecek.

➤ Fethiye-Göcek Deniz Koruma Alanı kapsamında turizm sektörüyle iş birliğinin artırılması, bölgenin korunması ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlanması amacıyla bir toplantı düzenledik. Bölgedeki turizm aktörleri, sivil toplum kuruluşlarından temsilciler ve gönüllülerin katılımıyla gerçekleşti.

➤ Akdeniz'deki Deniz Koruma Alanları'nı yönetme ve koruma amaçlı çalışan, AKD olarak üyesi olduğumuz ağ MedPAN (Mediterranean Protected Areas Network), Muğla Akyaka'da Deniz Koruma Alanları Atölyesi gerçekleştirdi. Atölyeye Fransa, Türkiye, Karadağ, Güney Kıbrıs, Arnavutluk, Monako, Tunus, Fas, Cezayir, İtalya, ABD ve Kuzey Makedonya'dan katılımcılar yer aldı. Yönetim Kurulu Başkanımız Zafer Kızılkaya, Tehdit Altındaki Coğrafyalar Programı (ELSP) desteğiyle alanda yapılan tüm çalışmaları aktaran bir sunum yaptı. Yüz yüze gerçekleştirilen dört günlük eğitim boyunca katılımcılar gruplar halinde çalışarak, Deniz Koruma Alanlarının tasarımı, değerlendirilmesi ve izlenmesi üzerine teorik eğitimleri pratiğe dönüştürdü.

➤ Ürdün'de düzenlenen Regional Ocean Summit'teki "Bölgesel Deniz Koruma Alanlarının (MPA'ların) Planlanması ve İzlenmesi" konulu panelinde çalışmalarımıza yönelik bir sunum gerçekleştirdik. UNESCO ve IUCN gibi kurumlardan temsilcilerin de konuşmacı olduğu panelde, Kızıldeniz ve Akdeniz'de yapılan çalışmaların çıktıları değerlendirilirken, katılımcılar, birbirleriyle deneyim paylaşımı yapma şansı yakaladı. Bu panel, 2030 yılına kadar Deniz Koruma Alanlarının %30'unun etkili korunması için neler yapılması gerektiğinin görüşülmesi ve bu alanların sadece "kağıt üstünde koruma alanı" olmaktan çıkıp nasıl etkin korunacağını değerlendirilmesi için fırsat sundu.



Deniz Koruma Alanlarının yönetilmesinde 21 Ülkeden 127 kurum ve sivil toplum örgütünü bir araya getiren MedPAN Ağına ortağız.



Birleşmiş Milletler Çevre Programı - Akdeniz Eylem Planının (UNEP/MAP) akredite ortaklarından biri olarak planın ülkemizde uygulanmasını izliyor ve uluslararası alanda temsil ediyoruz.

DENİZ KORUYUCULUĞU SİSTEMİ

Derneğimiz tarafından Türkiye’de ilk kez hayata geçirilen ‘Deniz Koruyuculuğu Sistemi’ ile balıkçılığa kapalı alanlarda karşılaştığımız yasadışı faaliyetleri (örn. avcılık, uygunsuz tekne bağlama ve denize atık boşaltma gibi) uyararak kayıt altına alıyoruz. Bu kayıtları, oluşturulan iletişim ağı aracılığıyla tutanaklarıyla birlikte T.C. İçişleri Bakanlığı, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı ve T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’nın yerel birimlerine rapor ediyoruz. Bu çalışmalarla, deniz koruma alanlarının etkili korunmasında sorumluluk almayı, ekosistem üzerindeki baskıyı azaltmayı; denizel türlerin azalması, habitatların tahribatı ve iklim krizinden etkilenen kıyı balıkçılığını desteklemeyi amaçlıyoruz.

Deniz Koruyuculuğu Sistemi, Anayasa’nın 56. maddesi kapsamında vatandaşlık görevine dayanmaktadır. Deniz Koruyucularının sorumluluğu, yasa dışı eylemlerin önlenmesi konusunda kamu kurumlarına bilgi ve gerektiğinde destek vermekle sınırlıdır.

Yerelden ve özellikle küçük ölçekli balıkçılar arasından seçilen Deniz Koruyucularımıza yönelik düzenli eğitimler geliştiriyoruz. 2024 yılında gerçekleştirdiğimiz iki eğitimle Deniz Koruyucularımızın kapasitesini artırırken etkili koruma yöntemlerimizi geliştiriyoruz.

Deniz Koruyuculuğu Sistemi’nin etkinliğini ölçmek için Balıkçılığa Kapalı Alanların içinde ve dışında eş zamanlı izleme çalışmaları yürütüyoruz. Akdeniz keşiş foku, Kum köpek balığı, Deniz çayıruları, Makroalg ve mercan türleri, balık biyokütlesi ve günlük balıkçılık verileri konularındaki izleme çalışmaları, gelecek koruma çalışmalarının planlanmasına katkı sağlarken bir yandan da Deniz Koruyuculuğu Sistemi’nin denizel biyoçeşitlilik ve sosyo-ekonomik yapı üzerindeki etkilerinin ölçülmesine katkı sunmaktadır.

- 2024 yılında Datça Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi içerisinde kalan Orhaniye ve Selimiye’deki balıkçılığa kapalı alanlarda Deniz Koruyuculuğu Sistemimizi başlattık. Deniz Koruyucularımız bölgede yasa dışı aktivitelerin yanı sıra piknik, mangal yakma gibi faaliyetlerde uyarıda bulunarak orman yangınları riskine karşı da mücadele ediyor.



Deniz Koruyucularımız 2024 yılında 5 farklı istasyonumuzdan hareketle **18 farklı** Balıkçılığa Kapalı Alanda **4095 saatte** gerçekleştirdikleri **1462 devriyede 29.368 km.** yol katetti. Bu koruyuculuk faaliyetleri esnasında **842 yasadışı** balıkçılık aktivitesi belirleyerek yetkililere bildirdi.

AKD DOST TEKNE UYGULAMASI

Derneğimiz tarafından başlatılan Dost Tekne Uygulaması (Conservation Friendly Boat) kapsamında davranışlarıyla denize dost olan teknelere Dost Tekne Bayrağı verilmektedir. Dost Tekne Bayrağına sahip tekneler imzaladıkları iyi niyet sözleşmelerinde yer alan maddelere uymayı kabul eder ve tekneye binen misafirlerini de bunlar hakkında bilgilendirir. Dost Tekne Bayrağı sahipleri, yasa dışı avcılık yapmaz, Akdeniz keşiş foku mağaralarına yanaşmaz ve bunların yakınında yüzmez, Deniz çayıruları üzerine demirlemez, atıklarını denize bırakmaz ve beraberinde deniz yaşamını koruyacak diğer iyi davranışları sergiler.

2024 yılı itibarıyla Dost Tekne Uygulamamız kapsamında 21 bireysel ve tur teknesine Dost Tekne Bayrağı verdik.

SÜRDÜRÜLEBİLİR BALIKÇILIK VE BALIKÇILARIN GÜNCEL SORUNLARINI DEĞERLENDİRME TOPLANTILARI

KÜÇÜK ÖLÇEKLİ BALIKÇILIĞIN DESTEKLENMESİ

Tür ve habitatların korunmasını deniz koruma çalışmalarımızın temel önceliği olarak belirlerken, bu çabalarımızla aynı zamanda küçük ölçekli kıyı balıkçılığının sürdürülebilirliğine de katkı sağlıyoruz. Türkiye’de sürdürülebilir balıkçılık uygulamalarının yerleşebilmesi için su ürünleri kooperatiflerinin ihtiyaç duyduğu bilgiye ve altyapı desteğine erişimini güçlendirmek için çalışmalar yürütüyoruz. Ayrıca tür izleme ve ‘Deniz Koruyuculuğu Sistemi’nin etkinliğini ölçme amacıyla günlük balıkçılık verilerinin edinilmesi başta olmak üzere pek çok konuda su ürünleri kooperatifleri ve T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü ile çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

- 2024 yılında Gökova, Göcek, ve Bozburun bölgelerinde 21 farklı istasyonda balık sayımları gerçekleştirdik. Koruyuculuk faaliyetlerimizin en yüksek olduğu Gökova Körfezinde toplam balık biyokütlesinde 2023 yılına kıyasla Balıkçılığa Kapalı alanlar dışında % 24 düşüş yaşanırken Balıkçılığa Kapalı alanlarda % 14 artış yaşandığı görüldü. Bu fark, BKA’lardaki aktif koruyuculuk faaliyetlerimizin önemini ortaya koyarken, bizleri umutlandırdı.

Bölge balıkçılarının, balıkçılığın güncel durumuna ilişkin fikir ve önerilerini birbirleriyle, ilgili kamu yetkilileri ve sivil toplum örgütleriyle paylaşabilecekleri, denizel türlerin ve biyoçeşitliliğin korunması konusunda birlikte yapılabilecekleri, balıkçılık konusundaki destek ve engelleri değerlendirebilecekleri bir zemin oluşturarak, sağlıklı bir deniz ekosistemine yönelik iş birliğini arttıracak önerilerin bu zeminde toplanmasına katkı sağlamak amacıyla bir iletişim ağı oluşturmak.

SÖĞÜT VE SELİMİYELİ BALIKÇILARLA TOPLANTI

Datça-Bozburun ÖÇKB içerisinde yer alan Söğüt ve Selimiye’de faaliyet gösteren küçük ölçekli balıkçılarla iki farklı günde bir araya geldik. Buluşmalarda Marmaris Kaymakamlığı’nı temsilen İlçe Tarım Müdürlüğü’nden yönetim düzeyinde katılım gerçekleşti. Balıkçıların yoğun katılımıyla gerçekleşen buluşmada, bölgede karşılaştıkları sorunlara yönelik önemli bilgiler edinildi.

Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi’ndeki küçük ölçekli balıkçılarla bir araya gelerek balıkçılığın ve denizlerin karşı karşıya olduğu tehditleri onların ağızından dinleyebileceğimiz bir film hazırladık. Yarına Balık Var mı?

BODRUMLU BALIKÇILARLA TOPLANTI

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) partnerliğinde yürüttüğümüz “Yerli Olmayan Türlerin Mavi Ekonomiyi Güçlendirmesi Projesi” kapsamında Bodrum Yalıkavak’ta küçük ölçekli balıkçılar, kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileriyle bir araya geldik. Toplantıda, denizlerimize yeni giren ve Bodrum yarımadasında da gözlenen yeni türlere yönelik bilgi ve deneyim paylaşımında bulunduk. Amacımız, bölge balıkçılarının, balıkçılığın güncel durumuna ilişkin fikir/önerilerini birbirleriyle, ilgili kamu yetkilileri ve sivil toplum örgütleriyle paylaştıkları bir ortam sağlamak oldu.

KARATAŞLI BALIKÇILARLA TOPLANTI

2024 yılında Adana Karataş’ta yürüttüğümüz balıkçı eğitimi ve paydaş görüşmeleri, sürdürülebilir balıkçılık ve deniz ekosistemlerinin korunması konularında önemli bir adım oldu. EnerjiSA ve Karataş Belediyesi ortaklığında yürütülen projede, yerel balıkçılarla bire bir görüşmeler yaparak sahada yaşanan sorunları dinledik ve bunlara yönelik çözüm önerileri geliştirdik. Nisan ayında gerçekleştirdiğimiz ön görüşmelerde, Karataş Kaymakamlığı, İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Karataş Su Ürünleri Kooperatifi ile bir araya geldik. Balıkçıların ağ atıkları, istilacı türler, ekonomik zorluklar ve deniz ekosistemine yönelik tehditler konusundaki deneyimlerini dinledik. Mayıs 2024’te düzenlenen eğitim programında, deniz atıklarının yönetimi, enerji verimliliği ve iklim değişikliğinin deniz ekosistemlerine etkisi üzerine bilgilendirme yaptık. Balıkçılık atıklarının denize bırakılmak yerine karada bertaraf edilmesini teşvik etmek amacıyla, Atık Toplama Merkezi’nin etkin kullanımı ve eski ağ, halat, mantar gibi malzemelerin geri dönüştürülmesini esas alan bir yaklaşım benimsendi. Karataş Su Ürünleri Kooperatifi’nin liderliğinde, EnerjiSA ve yerel yönetimlerin desteğiyle, bu atıkların düzenli toplanması, ekonomik döngüye kazandırılması ve yerel balıkçılara destek sağlanması için adımlar atıldı. Balıkçılarla kurulan doğrudan iletişim, sahadaki çalışmaların etkinliğini artırarak sürdürülebilir uygulamalara katkı sundu.

BALIKÇILIKTA KADIN

Balıkçılıkta kadınların varlığı, dünya genelinde uzun bir geçmişe sahip olsa da, genellikle emekleri erkeklerin gölgesinde kalıyor. Balıkçılık alanında kadınların en yaygın rolünün, aile işletmelerinde çalışmak veya ailelerinin balıkçılıkla uğraşmasına yardım etmek olduğu söylenebilir. Denizlerde balıkçılık yapan kadınlar, emeklerinin görünür olmaması başta olmak üzere, sosyal ve ekonomik birçok sorunla karşı karşıyadır. Gökova Körfezi, Datça-Bozburun, Fethiye-Göcek bölgelerinde yer alan ve balıkçılıkla uğraşan kadınların mesleki sorunlarına çözüm üretmek, örgütlenme ve mesleki bilgi konularında kapasitenin artmasını sağlamak ve kadın balıkçıların kamuoyundaki görünürlüğünü arttırmak için çalışmalar yürütüyor ve bu çalışmalardan elde edilen bilgileri kamuoyu ve karar vericilerle paylaşıyoruz.

2024 yılında Fethiye-Göcek'teki kadın balıkçılarla bir araya gelerek, Derneğin koruma faaliyetlerini ve Balıkçılığa Kapalı Alanların küçük ölçekli balıkçılığa sağladığı katkıları saha çalışmalarından elde edilen verilerle paylaştık. Kadın balıkçılar, mesleğin sürdürülebilirliği, balıkçılıkta kadın olmanın dinamikleri ve kooperatifleşme üzerine görüşlerini aktarırken; azalan balık stokları ve yeni türler hakkında karşılıklı bilgi alışverişinde bulunduk. Toplantının en önemli amaçlarından biri de kadın balıkçıların mesleklerindeki ihtiyaç analizinin yapılması ve kadın bakış açısıyla balıkçılığın sosyo-ekonomik durumunun değerlendirilmesi oldu.



FETHİYE- GÖCEK



DENİZİN ÜREten KADINLARI PROJESİ

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Sabancı Vakfı destekleriyle, İzmir Ticaret Borsası Eğitim, Kültür ve Sosyal Entegrasyon Vakfı (BORSAY) ile ortaklaşa yürüttüğümüz Denizin Üreten Kadınları Projesi 2024 yılında başarıyla tamamlandı. Bu proje ile eğitim ve istihdamda yer almayan kadınlara meslek kazandırmayı ve sürdürülebilir geçim kaynakları oluşturmalarını desteklemek amaçlandı. Bu kapsamda, su ürünleri işlemeçiliği ve perakende sektörüne yönelik kurslar düzenlenerek kadınların mesleki becerilerini geliştirmelerine katkı sağlandı. Kadın istihdamının artırılması için özel sektörle iş birlikleri kurarak mezunların istihdamına yönlendirilmesi

desteklendi. Ayrıca, kadın istihdamının önündeki engelleri ele alan paneller ve çalıştaylar düzenlenerek, proje çıktıları ilgili kurumlarla paylaşıldı. Proje kapsamında, 26'sı ne eğitimde ne istihdamda yer alan, toplam 36 kadın meslek belgesi aldı ve istihdam süreçlerine dahil edildi.

İzmir Ticaret Borsası Alaçatı/Deneyim Noktası'nda gerçekleşen meslek kursu mezuniyet töreninde katılımcılara sertifikaları verildi ve ardından Yeni Balıklar programımız kapsamında bir tadım etkinliği düzenlendi. Denizlerimizin yerli olmayan türlerinden olan Aslan balığı ile hazırlanan balık ekmekler katılımcılara ikram edildi.

İKLİM KRİZİNİN ETKİLERİNİN İZLENMESİ

Akdeniz Koruma Derneği olarak iklim krizinin denizler ve alan kullanıcıları üzerindeki etkilerini izliyoruz. Yaşanan tahribatın boyutlarına ve hızına ilişkin verileri toplayarak elde edilen bilgiyi, tahribatın olumsuz etkilerinin azaltılması ve durdurulması için çözüm üretecek karar alıcılara ve paydaşlara aktarıyoruz. Ayrıca iletişim çalışmalarımız kapsamında kamuoyunun bu konuyla ilgili daha çok bilgi sahibi olması ve davranış değişikliği sağlaması konusunda sorumluluk üstleniyoruz.



> COP29

COP29'da Akdeniz Koruma Derneği olarak, ICLEI - Local Governments for Sustainability'nin Multilevel Action & Urbanization Pavilion oturumunda ekosistem restorasyonu çalışmalarımızı tanıttık. "A Start-Up Under the Climate Crisis: Bringing Invasive Species to Market" başlıklı oturumda, "Yeni Balıklar" programımızın detaylarını katılımcılarla paylaştık. Bu program çerçevesinde, istilacı türlerin ekonomik bir değere dönüştürülmesi yoluyla balıkçı topluluklarının desteklendiğini ve ekosistem üzerindeki baskının azaltıldığını vurguladık. Ayrıca, programın sürdürülebilir balıkçılığı teşvik etmenin yanı sıra istilacı türlerin kontrol altına alınmasına katkıda bulunarak iklim krizine karşı yenilikçi bir çözüm sunduğunu ifade ettik.

DENİZ ÇAYIRLARI İZLEME ÇALIŞMALARI



2020 yılında 6 istasyonla Gökova Körfezi'nde başlayan Deniz çayırlarını izleme çalışmalarımız 2024 yılında 13 istasyonda devam etmektedir.



TUI Care Foundation'ın 'TUI Sea The Change Türkiye' projesi kapsamında hayata geçirdiğimiz çalışmalar arasında Sarıgerme bölgesinde yer alan deniz çayırlarının yayılım durumunu izlemek için bir istasyon kurulumu gerçekleştirdik. Bu doğrultuda bölgeye yerleştirdiğimiz istasyonla izleme çalışmalarımıza 2024 yılında da devam ettik.



Bilimsel izleme çalışmalarının yanı sıra 2024 yılında; Deniz çayırlarının önemini anlamasına yönelik iletişim, farkındalık ve eğitim çalışmaları gerçekleştirdik.



Marmaris Evren Paşa Ortaokulu'nda gerçekleştirilen eğitimde, 60 öğrenciye deniz çayırları üzerine odaklanan "Sualtı Yaşamını Korumak" eğitimi verildi. Eğitimde koruma alanlarının önemi, avlanması yasak türler, Akdeniz ekosisteminin sıcak bölgeleri ve Gökova'daki balıkçılığa kapalı alanlar gibi konular, oyunlaştırma yöntemleriyle etkili bir şekilde işlendi. Ekolojik eğitimlerimiz ile, öğrencilerde doğa koruma bilinci oluşturma yolunda önemli adımlar atmaya devam ediyoruz!



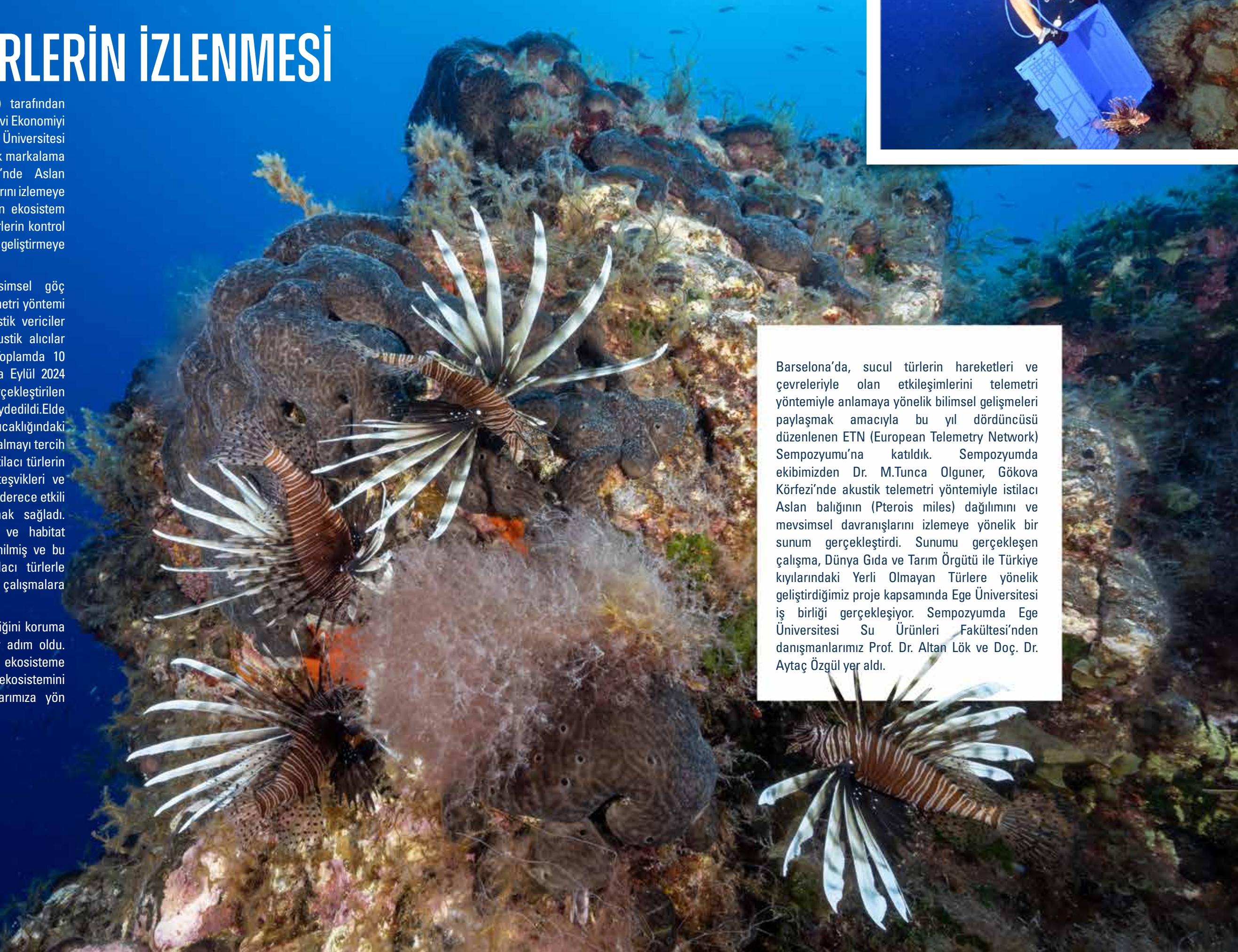
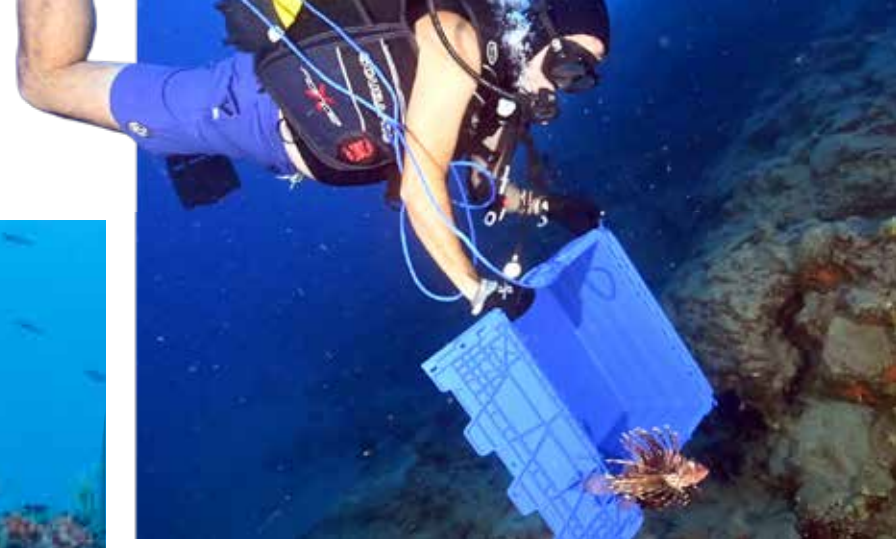
İSTİLAÇI TÜRLERİN İZLENMESİ

Dünya Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tarafından desteklenen “Yerli Olmayan Türlerin Mavi Ekonomiye Desteklemesi Projesi” kapsamında Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi iş birliğiyle akustik markalama yöntemi kullanarak Gökova Körfezi’nde Aslan balığının alansal ve zamansal davranışlarını izlemeye başladık. Bu çalışmayla istilacı türlerin ekosistem üzerindeki etkilerini anlamaya ve bu türlerin kontrol altına alınmasına yönelik stratejiler geliştirmeye katkıda bulunmayı hedefliyoruz.

Çalışmada, Aslan balıklarının mevsimsel göç davranışlarını izlemek için akustik telemetri yöntemi kullanıldı. Bu yöntemle, balıklara akustik vericiler yerleştirilerek farklı derinliklerdeki akustik alıcılar aracılığıyla hareketleri takip edildi. Toplamda 10 Aslan balığının işaretlendiği çalışmada Eylül 2024 ile Ocak 2025 tarihleri arasında gerçekleştirilen gözlemlerden 54.759 algılama kaydedildi. Elde edilen veriler, aslan balıklarının su sıcaklığındaki düşüşe rağmen sığ kıyı habitatlarında kalmayı tercih ettiğini bizlere gösterdi. Bu bulgular, istilacı türlerin kontrolüne yönelik bölgesel tüketim teşvikleri ve avlanma yarışmaları gibi stratejilerin ne derece etkili olabileceğini değerlendirmemize olanak sağladı. Ayrıca, balıkların hareket desenleri ve habitat tercihleri hakkında detaylı bilgiler edinilmiş ve bu bilgiler, Akdeniz ekosistemindeki istilacı türlerle mücadeleye dair ulusal ve uluslararası çalışmalara ışık tutacak niteliktedir.

Bu çalışma, Akdeniz’in biyolojik çeşitliliğini koruma hedeflerimiz doğrultusunda önemli bir adım oldu. Elde edilen sonuçlar, istilacı türlerin ekosisteme verdiği zararları azaltmak ve Akdeniz ekosistemini korumak adına gelecekteki çalışmalarımıza yön verecektir.

Barselona’da, sucul türlerin hareketleri ve çevreleriyle olan etkileşimlerini telemetri yöntemiyle anlamaya yönelik bilimsel gelişmeleri paylaşmak amacıyla bu yıl dördüncüsü düzenlenen ETN (European Telemetry Network) Sempozyumu’na katıldık. Sempozyumda ekibimizden Dr. M.Tunca Olguner, Gökova Körfezi’nde akustik telemetri yöntemiyle istilacı Aslan balığının (Pterois miles) dağılımını ve mevsimsel davranışlarını izlemeye yönelik bir sunum gerçekleştirdi. Sunumu gerçekleştiren çalışma, Dünya Gıda ve Tarım Örgütü ile Türkiye kıyılarındaki Yerli Olmayan Türlerle yönelik geliştirdiğimiz proje kapsamında Ege Üniversitesi iş birliği gerçekleşiyor. Sempozyumda Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi’nden danışmanlarımız Prof. Dr. Altan Lök ve Doç. Dr. Aytaç Özgül yer aldı.



EKOSİSTEM RESTORASYONU

Ekosistem restorasyonu, bozulmuş veya tahrip edilmiş bir ekosistemi eski haline veya olası en doğal haline yakın bir duruma getirmek için tasarlanmış bir dizi yöntem ve faaliyettir. Bu yöntemler, doğal habitat ve ekosistemlerin bozulması sonucu oluşabilecek bitki ve hayvan türleri kaybını önlemek, ekosistemlerin işlevselliğini artırmak ve biyolojik çeşitliliği korumak için kullanılır. Ekosistem restorasyonu aynı zamanda hem ekosistemlerin hem de toplumların iklim değişikliği karşısında nasıl daha dirençli hâle getirilebileceğini anlamak anlamına da gelmektedir. Derneğimiz 2012 yılından beri yürüttüğü restorasyon çalışmalarında ekosistem temelli yaklaşımı benimseyerek sosyo-ekonomik bileşenleri göz önünde bulundurmaktadır.

YERLİ OLMAYAN TÜRLER YENİ BALIKLAR PROGRAMI

*Bu tabağın
bir hikâyesi var!*



AKDENİZ
KORUMA
DERNEĞİ

Yeni

Akdeniz Koruma Derneği olarak, Türkiye'nin güneybatı kıyılarında küçük ölçekli balıkçıların ve hane halklarının geçim kaynaklarını iyileştirmek, yenilebilir istilacı türlere ekonomik değer kazandırarak yeni pazarlar oluşturmak, artan tüketici talebi ile istilacı türlerin balıkçılar tarafından daha yüksek oranda avlanmasını sağlamak; böylece ekosistem restorasyonu çabalarına katkıda bulunmak amacıyla 2015 yılından bu yana Yeni Balıklar Programı'nı yürütüyoruz. Bu kapsamda, Akdeniz Koruma Derneği İktisadi İşletmesi'ni doğa temelli işletme

modeliyle 2020 yılı yaz aylarında kurarak istilacı türlerin ticaretine yönelik bir örnek oluşturduk.

2024 yılında Türkiye genelinde yenilebilir istilacı türler için pazar oluşturma çalışmalarımızı sürdürdüğümüz bir yıl oldu. Muğlalı küçük ölçekli balıkçılar ve su ürünleri kooperatiflerinden yaklaşık 4 ton istilacı tür satın alarak bu türleri Akdeniz ekosisteminden uzaklaştırdık. Bu balıkları, Muğla, İzmir, Antalya ve İstanbul'da toplam 21 restoranda tüketiciyle buluşturduk.

Balıkçı kooperatiflerini güçlendirmek amacıyla 2024 yılı boyunca Katılımcı Piyasa Sistemleri Geliştirme (PMSD) yaklaşımını benimseyerek çeşitli çok paydaşlı toplantılar düzenledik. Balıkçılar, özel sektör aktörleri ve kamu temsilcileriyle bir araya gelerek istilacı türlerin pazar potansiyelini değerlendirdik. Bu toplantılar sayesinde, perakende sektöründeki gıda güvenliği gereklilikleri ile balıkçı kooperatiflerinin mevcut kapasiteleri arasındaki farklılıkları tespit ederek yeni yol haritaları belirledik.

Bilim ve Teknik Danışma Kurulumuz üyeleriyle birlikte, istilacı türleri hedefleyen etkili balıkçılık ekipmanlarının geliştirilmesi çalışmalarımıza 2024 yılında da devam ettik. Bu kapsamda bölgede yakalanan en büyük Aslan balıklarından birini kayıt altına alarak bilimsel bir yayına konu olmasını sağladık.

2024 yılında tadım ve tanıtım etkinliklerimize devam ettik. İstanbul, İzmir ve Muğla'da gerçekleştirdiğimiz tadım etkinliklerinde 2164 kişi yeni balıklar ile tanıştı. Bu etkinlikler ile 165 kg aslan balığı, asker balığı, lokum balığı, kıkıyruk mercan ve Kızıldeniz barbununu tüketicilere ulaştırdık.

31.000'den fazla üyesi bulunan Mide Lobisi ile iş birliği yaparak iki büyük etkinlik düzenledik. Bu etkinliklerde, "Yeni Balıkları" şeflere, gıda sektörü profesyonellerine ve gastronomi meraklılarına tanıttık.

Yerli olmayan türleri daha geniş kitlelere tanıtmak ve tüketici farkındalığını artırmak amacıyla Gökova Yarı Maratonu kapsamında bir tadım etkinliği gerçekleştirdik. 600'den fazla kişiye ikram edilen aslan balığının tüketilmesinin biyoçeşitliliğe nasıl katkı sağlayabileceğini katılımcılara anlattık.



www.yenibaliklar.com



2024 yılı sonunda, Yeni Balıklar Programı kapsamında iki büyük projeyi başarıyla tamamladık:

1. İngiltere merkezli Gen EM Foundation ile 15 Ağustos 2021'de başladığımız "Lezzetli İstilacılar" Projesi

2. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) ile yürüttüğümüz Yerli Olmayan Türlerin Mavi Ekonomiyi Desteklemesi Projesi



Turizm Restoran Yatırımcıları ve Gastronomi İşletmeleri Derneği (TURYİD) tarafından İstanbul'da düzenlenen 4. Global Gastro Ekonomi Zirvesi'nde Mavi Ekonomi üzerine Yönetim Kurulu Başkanımız Zafer Kızılkaya bir sunum gerçekleştirdi.



Gastronomi, sanat ve sürdürülebilirlik temasıyla bu yıl ilki düzenlenen MedBodrum Festivali'nde yer aldık. Bodrum Maçakızı Otel'de gerçekleşen etkinlikte, Şef Aret Sahakyan tarafından Aslan balığıyla hazırlanan Ceviche ve balık ekmek misafirlere sunuldu.



2014 yılında kurulan ve şu anda yaklaşık 31 bin üyesi bulunan kapalı Facebook grubu "Mide Lobisi", 10. yılını özel bir etkinlikte kutladı. Akdeniz Koruma Derneği olarak, bu keyifli topluluğun özel kutlamasına Yeni Balıklar programımız kapsamında katılım sağladık. 150 kişinin katılım sağladığı etkinlikte, Yeni Balıklar Programımız hakkında bilgiler eşliğinde Aslan balığından hazırlanan tarif servis edildi.



Kıyılarda ve denizel bölgelerde ekolojik mühendislik çalışmaları yürüten önemli bir araştırma merkezi olan ve Korsika Üniversitesi'ne bağlı Plateforme Stella Mare'ye (Sustainable Technologies for Littoral Aquaculture and Marine Research) gerçekleştirdiğimiz ziyaret sırasında, laboratuvarlarını inceleyerek başta uzun dikenli deniz kestanesi olmak üzere istilacı türler konusundaki deneyimlerimizi paylaştık. Plateforme Stella Mare ekibi de kendi çalışmalarını tanıtarak Mor kestane, Deniz istakozu ve Sinarit türleri üzerine yaptıkları araştırmaları bizimle paylaştı. Akdeniz'in farklı kıyılarında ekosistemleri koruma ve ortak çözümler geliştirme konusunda, istilacı türlerle ilgili önemli bir bilgi ve deneyim alışverişi sağlandı.

DENİZ DİBİ TEMİZLİĞİ HAYALET AĞLARIN ÇIKARILMASI

Su ürünleri avcılığı sırasında bir engele takılan, akıntıdan alınamayan, bırakıldığı yer bulunamayan, unutulmuş ya da bilinçli olarak atılan ağların iç sularda ve denizlerde bir şekilde avlanmaya devam etmesi hayalet avcılık olarak tanımlanmaktadır. Bu av araçları ise hayalet ağ olarak nitelendirilmektedir. Çeşitli sebeplerle su altında kalan bu ağlar pasif olarak

avlanmaya devam ederek ve deniz canlılarının dipteki yaşam alanlarının üzerini kaplayarak ekosisteme zarar vermektedir. Ayrıca bazı nesli tehlike altındaki türler bu ağlara takılarak yaşamını yitirmektedir. 2024 yılında da başta çalışma alanlarımız olmak üzere farklı alanlarda su altı temizliği gerçekleştirdik.



TEMİZ BİR DENİZ İÇİN DALIYORUZ!

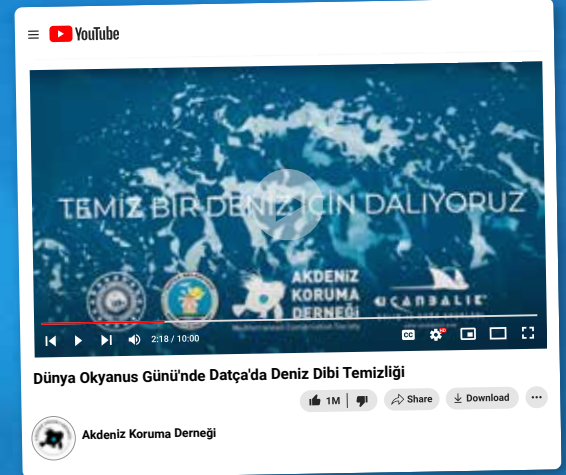
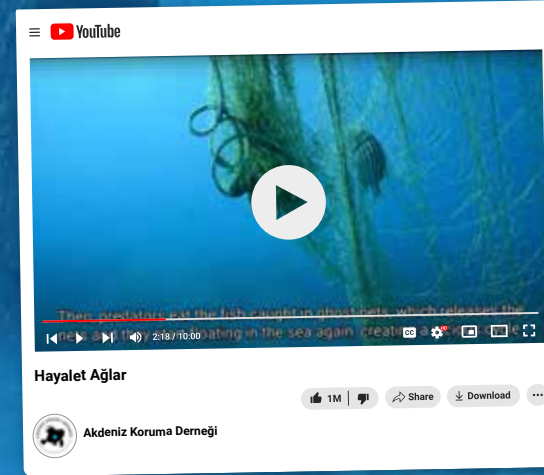
2024 yılında su altı temizliği için Datça-Bozburun ve Fethiye-Göcek Bölgesinde dalışlar gerçekleştirdik.

- 8 Haziran Dünya Okyanus Günü kapsamında Datça'da su altı temizlik operasyonu gerçekleştirdik. Akdeniz Koruma Derneği'nin önderliğinde Datça Belediyesi ve UçanBalık Dalış Okulu'nun destekleriyle uzman dalış ekibi su altındaki atıkları deniz yaşamından uzaklaştırdı. Fener Adası bölgesinde gerçekleşen ve aralarında kadın dalgıçların ağırlıkta olduğu su altı temizliği Derneğimiz ve Uçanbalık Dalış Merkezinden 11 dalgıçla gerçekleşti. 14 yıldır suyun altında olan hayalet ağ dalgıçların çabalarıyla deniz yaşamından uzaklaştırıldı. Hayalet ağın yanı sıra içinde halat, misina gibi malzemelerin olduğu 39 kg atık çıkarıldı.

Hayalet Ağ nedir?

Terkedilmiş, bırakılmış ya da unutulmuş ve halen avlanmaya devam eden av araçlarına Hayalet Ağlar denir.

<https://youtu.be/9apCWAzt3WM>



- Datça'da yer alan ve Kovanlık Milli Parkı içerisinde kalan Aktur Sitesi'nde Plastik Kirliliği çalışmamız olan "büyük boyuttaki plastiklerin 500 m² alan içerisindeki miktarı ve dağılımının belirlenmesi" kapsamında

2024 yılında deniz dibi temizliği çalışmaları sırasında deniz yaşamından uzaklaştırılan atıklar:

Sualtı Temizliği Yapılan Bölgeler	Misina (kg)	Metal (kg)	Plastik (kg)	Cam	Kauçuk (kg)	İp (m)	Tekstil (kg)	Diğer (kg)	Hayalet Ağ (kg)
Bodrum (Türkbükü Koyu)	0	400 adet	100 adet	350 adet	4 adet	0	0	2 adet	0
Göcek (Yaz Limanı Koyu)	0	0,25	63,5	5	0	1,05	10	0,1	3
Göcek (Osmanağa Koyu)	0,05	10,67	6,6	53,6	3,165	7,5	14	2,7	1,14
Datça (Fener Adası)	0	0	0	0	0	3	0	0	1040

Bölge	Hayalet Ağ (kg)	Tahmini Alan (m²)
Göcek (Yaz Limanı Koyu)	3.0	4.3
Göcek (Osmanağa Koyu)	1.14	1.6
Datça (Fener Adası)	1040.0	1485.7

Not: 0.7 kg/m² olarak baz alınmıştır.

1 m² hayalet ağ tahmini 0.7 kilogram (ıslak ağırlık) olarak alınmıştır (Kurşun, mantar, yaka ipi vb. dahil edilmemiştir).

- Akdeniz Koruma Derneği olarak, Fethiye Belediyesi İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Müdürlüğü iş birliğiyle Göcek'te de iki deniz dibi temizliği gerçekleştirdik. Toplanan atıklar arasında geri dönüşüme uygun olanlar ayrıştırılarak geri dönüşüm noktalarına gönderildi.
- Gastronomi, sanat ve sürdürülebilirlik temasıyla bu yıl ilki düzenlenen MedBodrum Festivali kapsamında Türkbükü mevkiinde bir su altı temizliği gerçekleştirdik.

PLASTİK KİRLİLİĞİNİN İZLENMESİ

Akdeniz Koruma Derneği, Datça – Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi içerisindeki kıyı alanlarında bulunan ekosistemin korunması ve sürdürülebilirliği amacıyla karasal ve denizel kaynaklı plastik kirliliğinin güncel durumunu ve kaynaklarının tespiti üzerine çalışmalar gerçekleştirmektedir. Deniz suyu yüzeyi, sediment (deniz – plaj) ve su kolonunda mikroplastik kirliliğinin boyutu ve mekansal durumunu ortaya koyan araştırmalar gerçekleştirilmekte ve elde edilen bilgiler bölgesel ve ulusal farkındalığın artmasında kullanılmaktadır. Datça-Bozburun ÖÇKB içerisinde gerçekleştirilen çalışmalar kapsamında, makro ve mezo-plastiklerin sahil ve deniz tabanındaki durumunun tespiti, mikroplastiklerin deniz suyunda ve ekonomik değere sahip balıkların sindirim sistemindeki durumunun tespiti, bölgede bulunan yerel halk ve paydaşlarla plastik kirliliğine karşı farkındalık oluşturmak için vatandaş bilimi uygulamaları yapılmaktadır.

8 Haziran Dünya Okyanus Günü kapsamında Datça'da yer alan Taşlık Plajı'nda gönüllülerin de katıldığı bir araştırma yöntemiyle kıyı temizliği gerçekleştirdik. Bölgeden toplanan atıklar, plastik kirliliğinin izlenmesi çalışmalarımıza veri oluşturdu.

Datça'da yer alan UCPA Su Sporları Merkezi ile vatandaş bilimi aktiviteleri kapsamında su yüzeyinde birikim gösteren mikroplastiklerin paddle board kullanarak örneklemesi çalışmalarına başladı. Yaz dönemi boyunca yapılan örneklemeye 2024 Kış sezonunda da devam edildi. Plastik kirliliğine yönelik hazırlanan vatandaş bilimi aktiviteleri 2025 yılı boyunca devam edecek.

Türkiye'deki plastik kirliliğinin geldiği noktayı ortaya koymak ve bu durumun önüne geçebilmek için çalışma ve araştırmalar yapmayı hedefleyen "Plastiksiz Türkiye Platformu" davet toplantısına katılım gösterdik. Dernek olarak Datça Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesinde gerçekleştirdiğimiz plastik kirliliği çalışmalarımızdan edindiğimiz bilgi ve tecrübe ile katkı sunarak diğer STK'lar ile deneyim alışverişinde bulunduk.

Datça Kent Konseyi iş birliğiyle, Datça Belediyesi Kadın, Gençlik ve Spor Merkezi ile Taşlık Plajı'nda Vatandaş Bilimi Teorik ve Uygulamalı Anlatım Atölyesi düzenledik. Plastik Kirliliğini İzleme ve Farkındalık Projesi (PLASMAP) kapsamında düzenlediğimiz atölyede katılımcılara, vatandaş biliminin önemi ve bu bilimsel yaklaşımın çevre bilincini artırmadaki rolünü anlattık. Teorik oturumlarda vatandaş biliminin tanımı, Avrupa standartları, çevre farkındalığını artırmadaki katkılarını katılımcılarla paylaştık. Pratik oturumda ise Taşlık Plajı'nda su ve kıyı örneklemesi yöntemlerini katılımcılara uygulamalı olarak gösterdik. Vatandaş bilimi alanında toplumsal katılımı artırma hedeflerimiz doğrultusunda önemli bir adım olan bu atölyenin ardından katılımcılara dijital sertifikalar verdik. Atölyenin öğle arasında katılımcılarımızla Aslan balığından hazırlanan balık ekmekleri tattık.

Plastik kirliliğinin denizel ekosistem üzerindeki baskısını ve canlılara zararlarını önlemeye yönelik öğrencilerde farkındalık oluşturmak için Orhaniye İnci Narin Yerlici Okulu öğrencileriyle bir araya geldik. Sınıfta gerçekleşen teorik eğitimin ardından Kızılkumu Plajı'nda vatandaş bilimi kapsamında bir plaj örneklemesi gerçekleştirdik. Toplanan atıklar projenin bilimsel araştırmasına önemli bir veri sağladı.

Marmaris Belediyesi Temizlik İşleri Müdürlüğü personeline plastik atıklara yönelik kurum içi eğitim gerçekleştirdik. Düzenlenen eğitimde Derneğimizin bölgede yürüttüğü izleme ve koruma faaliyetlerini anlattık. Eğitimde ayrıca plastiğin doğadaki döngüsü, denizel atıklar ve Derneğimizin Deniz Koruyuculuğu Sistemi üzerine bilgiler paylaştık. Belediye personeli, çalışma sahalarında karşılaştıkları atıklara ve insanların davranışlarına yönelik deneyimlerini ve görüşlerini ifade etme fırsatı bulurken, deniz kirliliği ile mücadeleye yönelik farkındalıklarını artırdıklarını belirtti.

ICSLR'24

Dünya genelinde tuzlu göllerin ekolojik, yönetsel ve ekonomik yönlerini ele alan Uluslararası Tuz Gölü Araştırmaları Konferansı, tuzlu göllerle ilgili bilimsel bilgi alışverişi ve çözüm önerileri geliştirmek için tüm dünyadan katılımcıları bir araya getirmektedir. Antalya'da düzenlenen bu yılki konferansta da, tuzlu göllerin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri kapsamlı şekilde

ele alındı. Akdeniz Koruma Derneği adına gerçekleştirdiğimiz "Bacterial Biofilm on Microplastics in Inland Saline Lakes" başlıklı sunum, mikro plastiklerin tuzlu göl ekosistemleri üzerindeki etkilerini vurguladı ve bu alanda yapılan araştırmalara katkı sağladı. Konferans, bilimsel iş birliğini güçlendirmek ve tuzlu göllerin korunması adına farkındalık yaratmak için önemli bir platform sundu.



Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde mikroplastik kirliliği ve olası kaynakları üzerine yaptığımız araştırmanın sonuçlarına dair ayrıntılı bilgiye erişmek için bu konuda yayınladığımız makaleye ulaşabilirsiniz. Koraltan, İ., Gökdağ, K., Olguner, M.T., & Güven, O. (2024). *Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde Mikroplastik Kirliliği ve Olası Kaynaklar*. Turkish Journal of Fisheries and Aquatic Sciences, 24, TRJFAS26711. <http://doi.org/10.4194/TRJFAS26711>



SULAK ALANLAR

Dünyanın en verimli ekosistemleri arasında yer alan ve yağmur ormanlarından sonra biyoçeşitliliğin en yüksek olduğu alanlardan biri olan sulak alanlar, iklim krizi, tarımsal faaliyetler, kirlilik, kalkınma projeleri ve hidrolojik değişiklikler nedeniyle hızla kaybolmaktadır. Tour du Valat (TdV) tarafından koordine edilen ve Foundation Prince Albert 2 of Monaco (FPA2) tarafından finanse edilen “Green Light for Mediterranean Wetlands” (Akdeniz Sulak Alanları için Yeşil Işık) protokolünün ikinci yılında, Gökova’daki sulak alanların korunmasına yönelik bilimsel izleme, farkındalık artırma ve eğitim çalışmalarımıza devam ettik.

2024 yılı boyunca sulak alan ekosisteminin su seviyesi ve bitki örtüsünü izlemek amacıyla çeşitli çalışmalar yürüttük. TdV ekibinin desteğiyle Gökçe Sulak Alanı’nda 3 piezometre ölçüm istasyonu kurarak dört farklı dönemde ölçümler gerçekleştirdik. Ölçümler sonucunda, yaz aylarında su seviyesinde belirgin bir düşüş gözlemledik ve özellikle tarım alanlarına yakın bölgelerde su seviyesinde 80 cm’ye varan farklılıklar tespit ettik. Bu veriler, alanın su rejiminin daha iyi anlaşılması açısından kritik bilgiler sundu.

Gökova Körfezi’nde Kış Ortası Su Kuşu Sayımı (KOSKS) gerçekleştirdik. Sayımlar sonucunda 41 kuş türü ve toplam 885 birey kaydedildi. Wetlands International tarafından belirlenen ve Türkiye Kış Ortası Su Kuşu Sayımları’nda Doğa Koruma ve

Milli Parklar Müdürlüğü’nün esas aldığı listeye göre, 17 su kuşu türü ve toplamda 105 birey tespit ettik. En yüksek tür çeşitliliğini Kadın Azmağı hattı ve deniz kıyısında gözlemledik. Su kuşlarının sulak alan içindeki dağılımını anlamak amacıyla belirlediğimiz sekiz grid ve 40 gözlem noktası kapsamında ilkbahar ve sonbahar dönemlerinde saha çalışmalarını tamamladık. 2024 yılı kış ortası su kuşu sayımı, ilkbahar ve sonbahar dönemlerini kapsayan çalışmalarda 143 kuş türü ve toplam 11.829 birey gözlemledik.

Alanda tespit ettiğimiz altı kuş türü, Uluslararası Doğayı Koruma Birliği (IUCN) Kırmızı Listesi’nde Hassas (VU - Vulnerable), Tehdide Yakın (NT - Near Threatened) veya Kritik Derecede Tehdit Altında (CR - Critically Endangered) kategorilerinde yer almaktadır.

Bunlardan Aladoğan (Falco vespertinus) ve Üveyik (Streptopelia turtur) küresel ve Avrupa ölçeğinde Hassas (VU), Kızılbaşlı örümcekkuşu (Lanius senator) küresel ölçeğe Tehdide Yakın (NT), Kızıl kumkuşu (Calidris ferruginea) küresel ölçeğe Tehdide Yakın (NT) ve Avrupa ölçeğinde Hassas (VU) olarak kaydedilmiştir. Döğüşkenkuş (Calidris pugnax) küresel ölçeğe Asgari Endişe (LC) kategorisinde olmasına rağmen, Avrupa ölçeğinde Tehdide Yakın (NT) olarak değerlendirilmektedir. Suçulluğu (Gallinago gallinago) ve Kalkuyruk (Anas acuta) Avrupa ölçeğinde Hassas (VU)

kategorisinde yer alırken, Aladoğan Akdeniz bölgesi için Kritik Derecede Tehdit Altında (CR) olarak belirlenmiştir.

Sulak alan ekosisteminin önemli biyolojik göstergelerinden biri olan Odonata (Yusufçuklar ve Kızböcekleri) izleme çalışmalarına başladık. Odonata türleri, sulak alan ekosistem sağlığının göstergelerinden biri olup, bölgenin su kalitesi hakkında önemli veriler sunmaktadır.

Gökova’daki sürüngen ve amfibi izleme çalışmalarımıza devam ederken, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi’nden akademisyenlerle iş birliği yaparak Kadın Azmağı ve Akçapınar Azmağı’ndaki 10 istasyonda dört mevsim su kalitesi izleme çalışmasını tamamladık. Artık yalnızca azmaklarda değil, sulak alan ekosisteminin farklı noktalarında da su kalitesi ölçümleri gerçekleştireceğiz.

Bölgedeki en büyük tehditlerden biri olan atık kirliliğiyle mücadele kapsamında, Ula Belediyesi ve Marmaris Doğa Gönüllüleri iş birliğiyle toplam 395 kg insan kaynaklı atık topladık. Atıkların büyük bir kısmının plastik ve inşaat atıklarından oluştuğunu tespit ettik. Yerel yönetimlerle iş birliği içinde alınabilecek önlemleri tartışarak, Sulak alanın çöplük olarak kullanılmasını önlemek amacıyla ilçe belediyesi ile iş birliği yapılarak 4 billboard hazırlandı ve ilçenin farklı noktalarında sergilendi.

Gökçe Sulak Alanı’nın korunmasına yönelik paydaş görüşmeleri gerçekleştirdik. Paydaşlarla iş birliğini güçlendirmek adına, Doğa Derneği iş birliğiyle Gediz Deltası’nda saha ziyareti ve toplantı düzenledik. İzmir ve Muğla’dan kamu kurumlarını

davet ettiğimiz etkinlikte, sulak alan yönetiminde iyi uygulamalar incelendi ve restorasyon stratejilerinin geliştirilmesine yönelik önemli bir adım atıldı.

Beşinci sınıf öğrencilerine yönelik sulak alan eğitim programı düzenleyerek, bölgedeki ekosistemlerin önemini anlatan interaktif bir eğitim gerçekleştirdik. Öğrenciler, Gökçe Sulak Alanı’nda bilimsel gözlem formlarını kullanarak saha çalışmaları yaptı ve kuş gözlem etkinliklerine katıldı.

Sulak alan ekosistem hizmetleri hakkında farkındalık yaratmak amacıyla bilgilendirici broşürler hazırlayarak bölgedeki paydaşlarımızla paylaştık. Ayrıca, paydaş toplantılarında 2025 yılına yönelik hazırladığımız duvar takvimleri ve bez çantaları dağıtarak farkındalığı artırmayı hedefledik. Ayrıca 2024 yılında, web sitemize sulak alanlarla ilgili Türkçe ve İngilizce bir bölüm ekleyerek 8.958 ziyaretçiye ulaştık.

2024 yılı boyunca yürüttüğümüz çalışmalar, Gökova Sulak Alanları’nın korunmasına yönelik önemli adımların atılmasını sağladı. Önümüzdeki dönemde, alanın korunmasına yönelik bilimsel izleme çalışmalarımızı genişleterek devam ettirmek ve alanın korunmasına yönelik önlemlerin alınması için yerel paydaşlarla iş birliklerini daha da güçlendirmeyi hedefliyoruz.

Gökova’da gerçekleştirdiğimiz Akdeniz Sulak Alanları için Yeşil Işık projesi kapsamında proje partnerimiz Tour du Valat Foundation’dan Lisa Ernoul ve Antoine Gazaix 1 - 4 Nisan tarihlerinde Akyaka’daydı. Ekibimizle proje alanını gezip, sulak alan ekosisteminde takip edilmesi gereken verilere yönelik çalışmalar gerçekleştirdiler.

AKDENİZ'İN KÜLTÜREL VE DOĞAL MİRASININ KORUNMASI

Akdeniz Koruma Derneği olarak, 2024-2029 yılları arasındaki stratejik hedefimiz arasında yer alan kültürel mirasın korunmasına destek vermek kapsamında 2024 yılında da çalışmalarımıza devam ettik. Bozukkale, Çamçalık, Kızlan Sualtı Kazı Başkanlığı ile imzaladığımız protokol kapsamında son zamanlarda keşfedilen, korumasız erken Tunç Çağı ve Helenistik dönem kalıntıları ve enkazların çıkarılması sürecine destek veriyoruz.

Akdeniz Koruma Derneği, faaliyet gösterdiği Ege ve Akdeniz bölgelerinde kültürel mirasın korunması, belgelenmesi ve araştırılmasının yanı sıra bu konuda yaşanan sorunların tespiti ve çözümüne yönelik yapılan çalışmalara da destek vermektedir. Bu kapsamda, 850 km uzunluğundaki Datça ve Bozburun Yarımadaı, Gökova Körfezi, Latmos (Beşparmak) Dağı ve Muğla çevresinde yer alan antik "Karia Yolu" rotasının tespit ve haritalama çalışmalarını tamamlamıştır. Orman alanlarında yer alan antik rotanın bir kısmının yok olma tehlikesinde olduğunun tespit edilmesi ve bölgedeki yeni yapılanmaların, bu coğrafyanın Neolitik çağdan günümüze kadar uzanan olağanüstü tarihi dokusunu ve kültürel miras kalıntılarını olumsuz yönde etkileme riskinden dolayı çalışma çıktıları yetkili kurumlarla paylaşılmıştır.

Derneğimizin başvurusu üzerine T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı 4. Bölge Müdürlüğü, bölgenin kaynak değerlerinin yoğunluğu ve nadirliği bakımından korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerektiği, bu bağlamda Bafa Gölü Tabiat Parkının sınırlarının kuzey-kuzeydoğu yönünde genişletilmesi ve statüsünün milli park olarak tescillenmesi ile bölgedeki doğal ve kültürel kaynak değerlerinin korunması için gerekli etüt ve envanter çalışmalarının hazırlanmasına yönelik bir komisyon oluşturmuştur. Kurulan komisyon, 17 Mayıs 2024 ve 10 Haziran 2024 tarihlerinde, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Latmos

ve Herakleia Kazı Başkanlığı'nın ev sahipliğinde, Herakleia antik kentinde toplanarak, Bafa Gölü Tabiat Parkı ile Latmos Dağı'nın Milli Park statüsüne alınmasına yönelik etüt çalışmalarına başlamıştır.

Latmos Dağı MÖ 6500/5500'den günümüze kadar kesintisiz yerleşime sahne olduğundan, 8500 yıllık bir kültürel geçmişe sahiptir. Neolitik Çağ'dan itibaren Anadolu'daki kutsal dağlardan biridir ve bu kutsallığı dinin değişmesine rağmen Orta Çağ boyunca da devam etmiştir. Bölgede bulunan tarih öncesi kaya resimleri, tema ve üslup açısından olağanüstüdür. Bugüne kadar yaklaşık 200 farklı örneği tespit edilen bu kaya resimleri, ilk kez insan yaşamının konu edilmiş olması bakımından Avrupa ve yakın çevredeki çağdaşlarından ayrılmaktadır. Bu dağ aynı zamanda mitolojide Ay tanrıçası Selene ile çoban Endymion'un bulunduğu, bu nedenle ay ışığının yeryüzüne en güzel yansıdığı yer olarak anıldığından, insanların ilgisini çeken bir hikâyeye sahiptir. Bu hikâyeye, Latmos kentindeki Endymion Kutsal Alanı ve Endymion Mezarı ile Herakleia'daki Endymion Tapınağı gibi yapılarla somutlaşmaktadır. Son yıllarda Herakleia'da başlayan arkeolojik kazı çalışmalarında kısa sürede ulaşılan sonuçlar bölgenin tanınırlığını arttırmakta, bu durum turizme olumlu yansımakta, dolayısıyla yerel işletmelere ve halka ek gelir fırsatları sağlamaktadır.

Latmos Dağı, 500 milyon yıllık kayalar, zengin flora ve faunasıyla pek çok doğaseveri kendisine çekmektedir. Bölge, kumullar, lagünler, tombolalar ve kıyı kordonları gibi ilginç jeomorfolojik oluşumlara sahiptir. Ayrıca, 16'sı endemik 325 bitki türü ile 261 kuş, 22 sürüngen ve 19 memeli türüne de ev sahipliği yapmaktadır. Bu nedenle Milli Park statüsü kazandırılacak alanın doğal güzellikleri ve kültürel miras kalıntılarıyla bütüncül korunarak, sürdürülebilirliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.



KARIA YOLU

Karia Yolu Ekibi'nin 2009 yılında başlattığı çalışmalarla gün yüzüne çıkan Karia Yolu, Akdeniz'in tarih ve doğa izlerini koruyarak geleceğe taşıyor. Türkiye'nin en uzun yürüyüş rotası olan 850 km uzunluğundaki bu yol, Karia medeniyetine ev sahipliği yapmış antik kentlerden, zeytin ve badem ağaçlarıyla kaplı tepelerden ve el değmemiş koylardan geçiyor. Akdeniz Koruma Derneği olarak, yolun Datça-Bozburun Yarımadaı'nda kalan bölümünde Karia Yolu Ekibi ile iş birliği yapıyor, patikaların ve kültür varlıklarının tescillenmesi ile biyolojik çeşitliliğin korunması için ortak çalışmalar yürütüyoruz.



SUALTI KAZILARI

Dokuz Eylül Üniversitesi, Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü ve Sualtı Kültür Mirası ve Denizcilik Tarihi Araştırma Merkezi (SUDEMİR) bünyesinde Doç. Dr. Harun Özdaş başkanlığı altında bir ekiple yürütülmektedir. Türkiye kıyılarının sualtı kültür mirasının tespiti, haritalanması, veri tabanının oluşturulması ve yönetim modelinin belirlenmesi amacıyla uzun yıllardır kesintisiz devam eden “Mavi Miras Projesi” kapsamında keşfedilen üç farklı arkeolojik alandaki sualtı kazılarını kapsamaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın izni, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı’nın finansal desteğiyle başlayan çalışmalar halen devam etmektedir. 2023 ve 2024 yıllarında Bakanlık tarafından onaylanan bir protokol çerçevesinde Akdeniz Koruma Derneği olarak bu çalışmalara destek veriyoruz.

BOZUKKALE SUALTI KAZILARI

> Marmaris’in Bozukkale mevkiinde, antik ismiyle Loryma’da keşfettiğimiz Arkaik Döneme ait heykel topluluğu taşıyan Akdeniz’deki tek gemi kalıntısının kazısıdır. MÖ 7.yüzyıl sonuna tarihlenen batığın Mısır, Suriye, Kıbrıs ve Ege kültürlerine ait eserlerin bir arada bulunduğu, deniz aşırı seyahat eden orta ölçekli bir gemiye ait olduğu düşünülmektedir. Çıkarılan eserler, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi’nde açılan özel bir salonda sergilenmektedir.

ÇAMÇALIK SUALTI KAZILARI

> Bozburun Yarımadası’nın batısındaki Çamçalık bölgesinde yer alan, bugüne kadar Anadolu’da bulunan en eski liman kalıntısı üzerinde gerçekleştirilen sualtı kazısıdır. Deniz seviyesi değişimleri nedeniyle günümüzde su altında kalmış liman kalıntısı, Anadolu ve Ege Denizi sularındaki bilinen en büyük Tunç Çağı seramik koleksiyonunu barındırmaktadır. MÖ.2. binin ilk yarısına, Orta Minos III-Geç Minos I evresine tarihlenmektedir. En önemli buluntular arasında, Minos’un henüz çözülmemiş dili olan Linear-A yazısı bulunan eserler yer almaktadır.

KIZLAN SUALTI KAZILARI

> Datça’nın Kızlan mevki açıklarında bulunan 17. yüzyıla tarihlenen bir Osmanlı gemisine ait kalıntıların sualtı kazısıdır. Buluntular arasında Yeniçeri tüfekleri, el bombaları, mermiler, top gülleleri, kılıç gibi çok sayıda askeri mühimmatın yanı sıra, pipolar ile en özel örnekleri oluşturan ve ahşap kutular içerisinde korunmuş halde bulunan Çin porselenleri yer almaktadır. Olasılıkla İstanbul’a seyahat ederken batan geminin kalıntılarına Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy dalış gerçekleştirmiştir.

DİVERSEA 2024 ÇALIŞMALARI

Kıyusal Denizlerin Fonksiyonel Biyolojik Çeşitliliğinin Belirlenmesi için Bütünleşik Gözlem, Haritalama ve İzleme Projesi, kısa adıyla Diversea, geçtiğimiz Ekim ayında 1. yılını tamamladı. Projenin yaygınlaştırma ve vatandaş bilimi kapsamındaki çalışmalarından sorumlu olan Akdeniz Koruma Derneği, geçtiğimiz Ekim ayında Diversea 1. yıl toplantısına katılarak konsorsiyumdaki sorumluluğunu gerçekleştirmeye devam etmiştir. Diversea'nın 5. hedefi, kanıta dayalı politika oluşturma süreçleri için etkileşimli bir paydaş arayüzü yaratmayı amaçlarken, 6. hedefi, yönetim mekanizmalarında disiplinler arası deniz bilimleri ve iletişimin güçlendirilmesini kapsamaktadır. Bu doğrultuda AKD, paydaş haritalama çalışmalarını tamamlamış, ayrıca Diversea hedeflerini vurgulamak ve genel faaliyetlerini tanıtmak amacıyla birçok toplantı ve çalıştay düzenlemiştir. Gerçekleştirilen etkinliklerde, deniz koruma alanlarının yönetimi, bilimsel verilerin politika süreçlerine entegrasyonu ve deniz ekosistemlerinin korunmasına yönelik iş birlikleri ön plana çıkarılmıştır. Çalışma alanlarımızda ve projenin saha çalışmalarında yaygınlaştırılmak üzere "Vatandaş Bilimi Atölyesi" tasarlanmıştır. Türkiye'nin deniz ekosistemlerinin korunması ve sürdürülebilir yönetimi için AKD'nin attığı adımlar, ulusal ve uluslararası paydaşlarla bilgi paylaşımını güçlendirmeye ve karar alma süreçlerini bilimsel verilere dayandırmaya katkı sunmaktadır.

VATANDAŞ BİLİMİ

Vatandaş bilimi, gönüllülerin bilimsel araştırmalara katılımını ifade eden bir yaklaşımdır. Hem bilimsel çalışmalara veri sağlayarak araştırmalara katkıda bulunur hem de halkın bilimsel süreçlere dahil olmasını sağlar. Türkiye'de henüz karşılaştığımız vatandaş bilimi uygulamalarının yaygınlaştırılması konusunda Akdeniz Koruma Derneği olarak çalışmalar başlatarak yerel toplulukların ve doğa severlerin doğa koruma süreçlerine katılımını teşvik ettik.

Tür İhbar Hattı: Yerel paydaşların Akdeniz Keşiş Foku ve diğer türlerle ilgili gözlemlerini bizimle paylaşmasını teşvik ettik, böylece türlerin yaşam alanları hakkında daha fazla bilgi edinme fırsatı yakaladık.

Hayalet Ağ Bildirimleri: Bölgedeki dalgıçlardan ve balıkçılardan hayalet ağlar ile ilgili geri bildirimler alarak, belirlenen noktalarda temizlik çalışmalarına yön verdik.

Vatandaş Bilimi Atölyesi: Yerel topluluklara yönelik etkinliklerde vatandaş biliminin önemini anlattık ve çalışmalarımıza katkı sağlayan vatandaşlarla iş birlikleri kurduk.

Bu çalışmalar sayesinde vatandaşların doğa koruma süreçlerine dahil olmasını sağladık ve yerelde bilgi paylaşımını artırdık. Önümüzdeki dönemde vatandaş bilimi odaklı çalışmalarımızı daha sistematik hale getirmeyi hedefliyoruz.

NESLİ TÜKENMEKTE OLAN AKDENİZ TÜRLERİ

İç kaynaklarımızla geliştirdiğimiz verilere yönelik Dashboard uygulamamız bu kategoride ELSP paydaşları arasında yapılan çalışmalar arasında iyi örnek seçildi. Dashboard geliştirme sürecinde edindiğimiz tecrübemizi ve Veri Yönetimi Stratejimizi ELSP paydaşlarının katıldığı uluslararası bir webinarda, paydaşlarımıza aktardık.

Koruma ve izleme çalışmalarımızda yapay zeka destekli teknolojilerin kullanılmasına yönelik araştırmalara ve devamında model geliştirme çalışmalarına başladık.

Dünya Ekonomik Forumu 2024 Küresel Riskler Raporu'nda dünyanın karşı karşıya olduğu kısa ve uzun vadeli riskleri yayınlandı. Rapora göre uzun vadede (10 yıl) bizi bekleyen riskler listesinin ilk dört sırasında dünyanın, doğamızın ve tüm canlıların yaşam alanlarına yönelik duyulan kaygılar beliriyor. Aşırı hava olayları, gezegenin sistemlerinde kritik değişiklik, biyoçeşitlilik kaybı, ekosistem yıkımı ve doğal kaynak eksiklikleri uzun vadede bizi bekleyen riskler olarak görülüyor.

AKDENİZ KORUMA DERNEĞİ TÜR GÖZLEM İHBAR HATTI

Nesli tükenmekte olan Akdeniz Türlerinden Akdeniz keşiş foku, Kum köpek balığı, Marmaris semenderi, Likya orkidesi türlerine yönelik izleme ve koruma çalışmaları gerçekleştiriyoruz. Nesli tehlike altındaki türlerin karşı karşıya kaldığı tehditleri ve bunların etkilerini azaltmak için Tür Gözlem İhbar Hattı'nı hayata geçirdik. Vatandaş bilimi kapsamında nesli tükenmekte olan Akdeniz türleri ile karşılaşılması durumunda AKD web sitesi (www.akdenizkoruma.org.tr) üzerinden bizlere başvuruda bulunabilir ya da 0850 307 25

12 numaralı telefondan ulaşabilirsiniz.

Yapılan tür gözlem ihbarları ile:

- Yardıma ihtiyaç duyan canlılara müdahale için yetkili kurumlara haber verilmesine yardımcı olursunuz.
- Türlerin izlenmesi ve birey tanımlanması çalışmalarına destek olursunuz.
- Türlerin olası tehlikelere nerede ve ne sıklıkla maruz kaldığının ve bu tehlikelerin etkilerinin belirlenmesine katkı sağlarsınız.
- Türlerle yönelik koruma çalışmalarının planlanmasına yardımcı olursunuz.



Tür Gözlem İhbar Formuna ulaşmak için QR'ı okutabilirsiniz.

<https://akdenizkoruma.org.tr/tr/akdeniz-koruma-ihbar-formu>



AKDENİZ KEŞİŞ FOKU (*Monachus monachus*)

IUCN KIRMIZI LİSTESİ NEDİR?

IUCN Kırmızı Liste, Uluslararası Doğa Koruma Birliği (International Union for Conservation of Nature - IUCN) tarafından hazırlanan bir envanterdir. Bu envanter, dünya üzerindeki türlerin koruma durumunu değerlendirir ve her bir türün tehlike altında olup olmadığını belirler. IUCN Kırmızı Liste, dünya üzerindeki türlerin koruma statülerini belirlemek için kullanılır. Bu statüler, türlerin neslinin tehlikede olup olmadığını belirleyen dokuz kategoriye ayrılmıştır: Yok Olma Tehlikesi Altında, Soyu Tükenme Tehlikesi Altında, Kritik Derecede Tehlike Altında, Tehlike Altında, Hassas, Nadir, Duyarlı, Veri Eksikliği, En Az Endişe Veren. Kırmızı Liste, bilim insanları, doğa koruma kuruluşları, hükümetler ve diğer ilgili kurumlar tarafından kullanılan bir kaynaktır. Bu liste, koruma çalışmalarının önceliklerini belirlemede ve doğal kaynakların korunmasına yönelik politikaların geliştirilmesinde önemli bir araçtır.

Akdeniz keşiş foku, Akdeniz'e endemik olmakla birlikte Dünya Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği'nin (IUCN) yayınladığı Kırmızı Listeye göre dünya genelinde "Hassas (Vulnerable VU)", Akdeniz'de ise "Nesli Tehlike Altında (Endangered EN)" kategorisinde yer almaktadır. Akdeniz Koruma Derneği olarak bu nadir canlının karşı karşıya kaldığı tehditleri ve bu tehditlerin etkilerini azaltmak için çeşitli çalışmalar yürütüyor, canlının ve yaşam alanlarının korunması için yetkililerle iş birliği içinde çalışıyor, aktif olarak izleme çalışmalarını ve türün önemine yönelik bilinçlendirme çalışmalarını devam ettiriyoruz. Gökova Körfezi'nden Kaş'a kadar olan yaklaşık 710 kilometrelik kıyı şeridindeki 10

mağarada hareketle tetiklenen fotokapan kameralar ve eş zamanlı görüntü aktarımı sağlayan uzaktan izleme sistemleri ile türün mağara kullanımına yönelik veri toplamaya devam ediyoruz.

2024 yılında Foça ÖÇK Bölgesi ve Gökova'dan Kaş'a kadar olan kıyı şeridindeki çalışma alanlarımızda toplamda 9 arazi çalışması gerçekleştirdik. 3-4 ayda bir yapılan bu arazi çalışmalarında, Akdeniz keşiş foku mağaralarından elde edilen görüntülerin veri girişi ve analiz süreci devam ediyor. İzlediğimiz mağaralardan birinde, birlikte dinlenirken görüntülerini kaydettiğimiz 7 Akdeniz keşiş foku, türün kullanımına uygun nitelikte olan kısıtlı sayıdaki mağaraların korunmasının önemini bir kez daha gösteriyor.

Hem Akdeniz keşiş foku hem de Kum köpekbalığı izleme sistemlerine yapay zeka entegrasyonu için çalışmalar 2024 yılında hız kazanmış olup, 2025 yılında yapay zekanın sistemlerde devreye girmiş olması bekleniyor.

Gökova Körfezi'nde yer alan izleme alanlarımızdan birinde, fotokapan kameralarımızda yenidoğan bir Akdeniz keşiş foku görüntülendi! Kasım 2024'te kaydedilen görüntülerde, sağlıklı bir dişi yenidoğan fok ve annesi yer alıyor. Doğu Akdeniz'de sayıları giderek azalan bu türün yaşamına dair umut veren her haber, koruma çalışmalarının ne kadar kıymetli olduğunu bize gösteriyor.

Akdeniz keşiş foku ve yaşam alanlarının korunmasına yönelik TUI Care Foundation ile yürüttüğümüz proje kapsamında ve Ortaca Belediyesi destekleriyle Sarıgerme Halk Plajı'na türe yönelik farkındalığı artırmak amacıyla yerleştirdiğimiz Akdeniz keşiş foku heykelimizin açılışını yaptık.



GLOBALDE RİSK

NOT EVALUATED	DATA DEFICIENT	LEAST CONCERN	NEAR THREATENED	< VULNERABLE >	ENDANGERED	CRITICALLY ENDANGERED	EXTINCT IN THE WILD	EXTINCT
NE	DD	LC	NT	VU	EN	CR	EW	EX

AKDENİZ'DE RİSK

NOT EVALUATED	DATA DEFICIENT	LEAST CONCERN	NEAR THREATENED	VULNERABLE	< ENDANGERED >	CRITICALLY ENDANGERED	EXTINCT IN THE WILD	EXTINCT
NE	DD	LC	NT	VU	EN	CR	EW	EX



Türk Deniz Araştırmaları Vakfı (TÜDAV) tarafından III. Türkiye'nin Kıkırdaklı Balıkları Koruma Stratejisi Geliştirme Çalıştay Toplantısı'nda Kum köpek balığı izleme ve koruma çalışmalarımız hakkında sunum gerçekleştirdik.

Akdeniz Koruma Derneği olarak, 2024 yılında Kum köpek balığı izleme projemizde yapay zeka entegrasyonu sayesinde önemli ilerlemeler kaydettik. Yapay zeka modelinin sürekli izleme sistemine gerçek zamanlı olarak uygulanabilmesi için donanım entegrasyonunun 2025 yılında tamamlanması planlanmaktadır. Ayrıca, iki su altı kamerasından elde edilen ve toplamda 6.500 saati aşan 2023 yılına ait video kayıtlarının analizi tamamlanmış ve veriler sistematik bir şekilde kaydedilmiştir. Analiz sırasında, 45 saniyelik bir video kesitinde 11 bireyin tespit edilmesi gibi dikkat çekici bulgular elde edilmiştir.

2024 yılına ait video kayıtları da toplanmış ve analiz süreci başlatılmıştır. Bu çalışmalar, türlerin izlenmesi ve korunmasına yönelik stratejilerimizin güçlenmesine önemli katkılar sağlayacaktır.

KUM KÖPEK BALIĞI

(*Carcharhinus plumbeus*)

Köpek balıkları gezegendeki en eski türlerden biri olarak sağlıklı denizel ekosistemler için en önemli gösterge türler arasında yer alıyor. Maalesef köpek balıkları tüm dünyada saldırgan ve agresif tasvir edilse de, oldukça çekingen canlılardır. Üstelik nesilleri insan faaliyetleri sebebiyle tehdit altındadır.

Türün üzerindeki en büyük tehditlerden biri de hedef dışı avlanması. Kum köpek balıkları uzun ömürlü olmalarına rağmen av baskısı, düşük doğurganlık oranları ve diğer insan faaliyetlerinden kaynaklı baskılardan dolayı hassas türlerdendir. Dünya Doğa ve Doğal

Kaynakları Koruma Birliği (IUCN) tarafından yayınlanan ve türlerin tehdit sınıflarını gösteren kırmızı listede, kum köpek balığı küresel ölçekte ve Akdeniz Havzası'nda "Nesli Tehlikede Altında (EN)" kategorilerinde yer almaktadır. Dünya sularındaki köpek balığı ve vatoz türlerinin ise %37'sinin nesli tehdit altındadır. Ülkemiz kıyılarında yaşayan nesli tehlike altındaki Kum köpek balıklarına yönelik Gökova Körfezi ÖÇKB'de yer alan Boncuk Koyu'nda T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü koordinasyonu ile çalışmalar yürütüyoruz.



Analiz sırasında, 45 saniyelik bir video kesitinde 11 bireyin tespit edilmesi gibi dikkat çekici bulgular elde edilmiştir.

GLOBALDE RİSK

NOT EVALUATED	DATA DEFICIENT	LEAST CONCERN	NEAR THREATENED	VULNERABLE	ENDANGERED	CRITICALLY ENDANGERED	EXTINCT IN THE WILD	EXTINCT
NE	DD	LC	NT	VU	EN	CR	EW	EX



AKDENİZ'DE RİSK

NOT EVALUATED	DATA DEFICIENT	LEAST CONCERN	NEAR THREATENED	VULNERABLE	ENDANGERED	CRITICALLY ENDANGERED	EXTINCT IN THE WILD	EXTINCT
NE	DD	LC	NT	VU	EN	CR	EW	EX





NESLİ TÜKENMEKTE
OLAN AKDENİZ TÜRLERİ



© Nejdett Bozkurt

LİKYA ORKİDESİ

(*Ophrys lycia*)

Adını Işık ülkesi Likya'dan alan Likya orkidesi (*Ophrys lycia*) Akdeniz'in endemik orkide türlerinden sadece biri. Dünyada sadece Antalya'nın Kaş ilçesinde yayılış gösteren tür, 1980 yılında İsviçreli botanikçi Jany Renz tarafından bir köy mezarlığında keşfedildi. IUCN koruma kategorisi "Kritik (CR)" olarak değerlendirilen türün, doğadaki kök sayısı binin altına inmiş durumda. Tür kaderine terk edilirse kısa süre içerisinde mezarlıklar da dahil, mevcut popülasyonlarının tamamı yok olmanın eşiğine gelecek.

Akdeniz Koruma Derneği olarak Ege Üniversitesi iş birliğiyle 'Endemik Bir Tür olan Ophrys Lycia (Likya Salebi)'nin Tozlaşma Biyolojisi, İn Vitro Koşullarda Çoğaltılması ve Korunması' projesi kapsamında, orta vadede canlı olarak doğal koşullarda, uzun vadede ise polen ve tohum örnekleri ile Ulusal Gen Bankası'nda korunması hedefleniyor. Koruma yaklaşımı, kontrollü çapraz tozlaşma ile tohum elde edilmesi, tohumların kültüre alınıp çoğaltılması, çoğaltılan bireylerin doğaya adaptasyonu gibi aşamaları içeriyor. Proje, elde edilen tohum ve polenlerin Ulusal Gen Bankası'nda muhafazası gibi yeni ve çok yönlü bir yaklaşım getiriyor. Üç yıldır devam eden projede öncelikle bitkinin doğal yaşam ortamında bulunan bireyler kayıt altına alındı. Bireyler arasından seçilerek belirlenen ebeveynler yapay olarak tozlaştırıldı ve 3 yıl boyunca tohum elde edildi. Böylece, türe ait en önemli genetik kaynaklardan biri Ege Üniversitesi Botanik Bahçesi ve Herbaryum Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde oluşturulan mini tohum bankasında koruma altına alındı. Proje tamamlandığında bu tohumlar Ulusal

Gen Bankası'na aktarılacak ve gelecekteki bilimsel çalışmalarda kullanılabilecek. Elde edilen tohumların bir kısmı ise Ophrys lycia'nın yeniden üretimi için kullanılıyor. Botanik bahçesinde kurulan laboratuvar koşullarında yürütülen çalışmalarda orkidelerimizin geleceği için heyecan verici sonuçlar var. Özel olarak hazırlanmış besiyerlere ekilen orkide tohumları çimlenmeye başladı. Tohumların 0,1-0,2 mm boyutlarda başlayan yolculuğu 5-6 cm'ye ulaşan bitkiciklere dönüştü. Laboratuvar ortamında üretilen bireyler yavaş yavaş yumru oluşturmaya başladı. Sıradaki adım yumru oluşturan bireylerin önce sera ortamında gelişmesi ve ardından da doğal yaşam ortamlarına adaptasyonu olacak. Proje bütün yönleriyle başarıya ulaşırsa Ophrys lycia'nın korunması en üst düzeyde garanti altına alınmış olacak.

Endemik bir tür olan ve dünyada yalnızca Kaş'ta yetişen Likya salebinin korunması amacıyla Haremliques İstanbul ile anlamlı bir iş birliğine imza attık. "Lasting Conversation" projesiyle, nesli tükenme tehlikesi altında olan Likyasalebi'nin tanınırlığını artırmak ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlamak için çalışmalar yürütüyoruz. Haremliques İstanbul'un desteklediği proje kapsamında, bitki ressamı Işık Güner, Likya salebini resmederek bu özel orkidenin doğadaki yerini sanat yoluyla ölümsüzleştirdi. Işık Güner, Kaçkar Dağları'ndaki Fırtına Vadisi'ndeki atölyesinde düzenlediği sergi kapsamında, Likya salebinin korunması için yürüttüğümüz çabalara destek olarak bu türün korunması için farkındalık yaratıyor. Bu projeye, ülkemizin eşsiz biyoçeşitlilik mirası olan Likya salebini korumak için kültür ve doğa arasında köprü kuruyoruz. Haremliques İstanbul ve Akdeniz Koruma Derneği'nin ortak vizyonu ile, Likya salebinin varlığını yarına taşıma amacındayız.

2024 yılında 1637 genç ile taniştık. EKOLOJİ EĞİTİMLERİ

Dernek olarak ekolojik farkındalığı artırmak için çeşitli eğitim programları düzenliyoruz. Bu programlar gençlerin denizleri keşfetmesini sağlarken, bilimsel gözlem yöntemleriyle ekosistemleri anlamalarına da olanak tanıyor.



362 öğrenci eğitimlere katılırken, 609 öğrenci seminerlere, 506 öğrenci okul dışı etkinliklerimize katıldı. Sadece 302 çocuk ile Akdeniz Koruyucuları oyunumuzda buluştuk, şimdi okullarında arkadaşları ile oynamaya devam ediyorlar. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi'nin "İklim değişikliği odağında çocuk hakları ve çevre hakkında 26 No'lu

(2023) Genel Yorum"u birlikte tartıştık, Akdeniz keşiş fokunun gebelik süresini birlikte merak ettik, 14. Sürdürülebilir Kalkınma Amacı olan Su Yaşamı için 2030'da eklenmesi gereken önlemleri birlikte hayal ettik, jenga blokları ile besin zincirini anlamaya çalıştık, BM 30x30 hedefini gerçekleştirmek için yeni bir meslek olarak Deniz Koruyuculuğunu tanıttık.

Birbirimizden öğrenerek yola devam ediyoruz.

Öğrencilerin yanı sıra Ortaca'daki okul öğretmenlerine yönelik Mavi Beceriler İçin Eğitimci Eğitimi gerçekleştirdik. TUI Care Foundation ile yürüttüğümüz Akdeniz Keşiş Foku İzleme ve Farkındalık Projesi kapsamındaki eğitime, Ortaca'da bulunan 27 okuldan farklı branştan öğretmenler katıldı.

ÖĞRENCİLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİNİ KULLANIYOR

KIYI MAKRO ATIK ÖRNEKLEME

Dünyadaki insan nüfusunun %40'ının yaşadığı kıyılar, insan baskısına en çok maruz kalan alanlardır. Bu baskının sonuçlarını bilimsel izleme yöntemiyle takip etmek, nedenlerini araştırmak ve elde edilen verileri ilgili kurumlarla paylaşmak amacıyla öğrencilere yönelik eğitimler düzenledik. Gençlerin, bölgelerinde belirledikleri kıyılarda makro atıkları toplaması, sınıflandırması ve ölçmesi sürecine rehberlik ettik. Bu sayede, zamanla atık miktarındaki ve türündeki değişimi analiz etmeyi öğrendiler. Amacımız, onların bölgesel tedbir ve uygulamalara dair yaratıcı fikirlerini hayata geçirmeleri için gönüllü olmalarını teşvik etmektir.

SEKİ DİSKİ İLE SU BERRAKLIĞI ÖLÇÜMÜ

Bilim insanlarının geliştirdiği seki diskini eğitimlerde basit malzemelerle birlikte yaptıktan sonra seki derinliği ölçümünün nasıl yapıldığını deniz kenarında uygulayarak gösterdik.

Su berraklığındaki değişimin gözlenmesi gençlere ekosistemin doğal eğilimini, canlı ve cansız tüm unsurlardan nasıl etkilendiğini anlama fırsatı verdiği gibi insan kaynaklı olabilecek değişimleri de erkenden fark etmelerini sağlamakta. Bölgedeki problemleri fark eden gençlerin sorumlu vatandaşlar olarak çözüm ürettikleri öğrenim tasarımları uyguladık.



SULAK ALANDA KUŞ GÖZLEMİ

Tour du Valat "Green light for Mediterranean Wetlands" programı kapsamında öğrenciler sulak alanların önemini, diğer ekosistemlerden farklarını, hangi canlı türlerine ev sahipliği yaptığını araştırdılar. Gözlem için yaşadıkları bölge olan Gökova Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi içinde kalan Gökçe Sulak Alanını ziyaret ettiler. Evlerinin duvarlarına yuva yapan Kır kırlangıcı (*Hirundo rustica*), her sene göç edişlerine tanıklık ettikleri Leylek (*Ciconia ciconia*) türleri dışında Küçük ak balıkçıl, Kızılgerdan, Alakarga türlerini de fark etmeye başladılar. Doğal malzemelerden yemlik yaparak okul bahçesini gözlem fırsatına çevirdiler.



İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE UYUM

İklim değişikliğinin Akdeniz'e etkisini ve bu etkileri izleyebilecekleri bilimsel kaynakları/platformları ve uluslararası örgütleri tanımalarını hedefleyen eğitimler düzenledik. "Balıklar neden zor nefes alıyor ve göç ediyor? Fitoplanktonlar neden isyanda? Deniz bitkileri neden firarda? Deniz kabukluları gazozun içinde neden yaşamak istemiyor? Kıyıda yaşayanların ayakları ne zaman ıslanmaya başlar? Hiçbir zaman almak istemedikleri madalya nedir?" soruları ile yaratıcı ve eleştirel düşüncelerini teşvik ettik. Tüm bu problemler karşısında Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile çözümler ürettikleri etkinlikler yaptık.

KUADRAT İLE TÜR SAYIMI

Bilim insanları tarafından Akdeniz'e endemik deniz çayırı türü olan Posidonia oceanica'nın dağılımını araştırmak için kullanılan kuadrat yöntemini okulun arka bahçesindeki türler için kullanarak öğrencilere tanıttık. Bu bilimsel veri toplama yöntemini kullanarak meraklarını artırdığımız öğrencilere "Denizlerin Akciğeri" *Posidonia oceanica*'nın ekosistem hizmetlerini anlattık.

AKDENİZ KORUYUCULARI KUTU OYUNU

Akdeniz Koruyucuları Kutu Oyunumuz ile 7-14 yaş aralığındaki çocuklarla bir çemberde buluşup hem eğlenceli hem öğretici etkinlikler düzenledik. Kartlarla oynanan ve kazananı çok olan bu oyun, Akdeniz kıyı ve denizel ekosistemi, Akdeniz keşiş fok ve deniz çayırları hakkında farkındalık geliştirmeyi ve Akdeniz Koruma Alanları hakkında bilgi edinmeyi sağlamaktır. Çocukların deneyimlerini de paylaşabildikleri ve türlerin korunmaları için çözüm önerileri geliştirdikleri oyunumuzu dijital ortama taşımak üzere bir grup gençle çalışmaya başladık bile.



FESTİVAL

İstanbul Çocuk Hakları Festivali, Datça Badem Festivali, 24. Göcek Çocuk Şenliği ile 388 gençle buluştığımız, fikirlerini dinlediğimiz, birlikte oyunlar oynayıp denizel ekosisteme onların renklerinden, seslerinden, kaleminden baktığımız bir 2024 yılı oldu.

Mavi Yeşil Okullar projesi kapsamında Muğla İl Millî Eğitim Müdürlüğü ile imzaladığımız “Doğal ve Kültürel Mirası Koruma ve Gelecek Nesillere Aktarılması’na İlişkin” protokol ve TUI Care Foundation, Sea The Change Türkiye programı çerçevesindeki Akdeniz Keşiş Foku İzleme ve Farkındalık Projesi kapsamında Ortaca’daki okullarda eğitimler gerçekleştirdik.



MARMARİS SEMENDERİ VE BİR SOSYAL SORUMLULUK ÇALIŞMASI ÖRNEĞİ



Sosyal gelişim, kişinin içinde yaşadığı toplumun ve evrensel kültürün, kural ve değerlerine uyum için gerekli olan, davranış ve yaklaşımları kazanması sürecidir.

İşte bu deneyim sürecine harika bir örneğin ortaya çıkmasını sağlayan şey dünyada sadece yedi türü bulunan Likya semenderlerinden Marmaris semenderi (*Lyciasalamandra flavimembris*) oldu.

Uluslararası Doğayı Koruma Birliği (IUCN) kategorisinde nesli “Tehlikede” (EN) seviyesinde risk taşıyan ve Türkiye’de sadece Muğla çevresinde yaşayan Marmaris semenderinin Marmaris orman yangınlarından sonra Ula’daki habitatlarını koruması daha da önem kazandı. Ula Hüseyin Ercan Ermaş Mermer Anadolu Lisesi öğrencileri ile Ula halk pazarında yöre halkının yanlış bildiklerini değiştirerek türün korunması için sosyal sorumluluk projesi gerçekleştirdiler. Bilimsel veri ve görsel materyal desteğini Akdeniz Koruma Derneği’nden alan öğrenciler Ula halk pazar yerinde stant ve panolar kurdular. Çiçekli, Armutçuk, Kötekli, Kızılağaç, Kuyucak köylerinden gelen insanlarla ve pazarcılarla, broşürleri dağıtırken sohbet ettiler, onlardan özellikle gözlerini dört açmalarını istediler. Ula’daki habitatlarını korumanın ve tarımsal faaliyetlerde kullanılan ilaç seçiminin önemine dikkat çektiler.

SU ALTI YAŞAMINI KORUMAK

Dünyada ve Türkiye’de doğa koruma alanlarını, türlerini ve işlevlerinin farkına varılmasını hedeflediğimiz eğitimler düzenledik. Deniz koruma alanları ile ekosistemin, türlerin ve gen kaynaklarının korunmasının amaçlandığını Türkiye’den örneklerle paylaştık. AKD Deniz Koruyuculuğu Sisteminin uluslararası kurumlarca ödüllendirilmesini sağlayan Deniz Koruyucularımızla, yeni bir meslek alanı ile tanıştık. Birleşmiş Milletler’in 30x30 hedefi kapsamında kendi bölgesindeki koruma çalışmalarını destekleyen ulusal/uluslararası proje fikirleri geliştirdikleri etkinlikler düzenledik.



SOLUDUĞUMUZ DENİZ: DENİZ OKURYAZARLIĞINI DERİNLEŞTİREN BİR EĞİTİM PLATFORMU

2024 yılında, deniz ekosistemlerinin korunması ve gelecek nesillerin bu konuda bilinçlenmesi adına önemli bir adım attık. Blue Marine Foundation (BMF) tarafından geliştirilmiş olan “The Sea We Breathe, Soluduğumuz Deniz” dijital eğitim platformunu Türkçeye kazandırdık. Bu platformun, ülkemizde yaygınlaştırılmasının, doğa temelli eğitimin güçlenmesine ve özellikle denizel ekosistemlere dair farkındalık yaratılmasına büyük katkı sağlayacağına inanıyoruz.

Soluduğumuz Deniz, gençleri benzersiz sualtı dünyasına çeken ve bu dünyanın iklim değişikliği ile mücadeledeki kritik rolünü anlamalarına yardımcı olan bir platform. Türkçe çeviri ve seslendirme çalışmaları derneğimiz tarafından gerçekleştirilmiş, Türkçe seslendirmesi ise usta sanatçı Mazlum Kiper’in ikonik sesiyle hayat bulmuştur. Kiper’in etkileyici anlatımı, bu benzersiz deneyimi farklı bir boyuta taşımaktadır.

Platformda üç temel tema etrafında hazırlanan etkileşimli videolar bulunmaktadır:

- Okyanusun Yaşam Ağı
- Denizin Yağmur Ormanları
- Sualtı Yaşamını Korumak

Bu videolar, öğrenciler ve öğretmenler için etkinlik önerileriyle desteklenmekte ve derinlemesine bir öğrenme deneyimi sunmaktadır. K12 düzeyindeki öğrenciler, istedikleri zaman ve hızda platformu kullanabilirken, öğretmenler de bu içerikleri grup çalışmaları, proje temelli öğrenme ve ders hedefleri kapsamında değerlendirebilmektedir. Soluduğumuz Deniz, yalnızca bir öğrenme platformu değil, aynı zamanda öğrencilerin yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiği, bilimsel verilerle çalışma pratiği kazandırdığı ve doğa temelli çözüm önerileri üretebildiği bir ortam sunmaktadır. 21. yüzyıl becerileri ve temel okuryazarlıklarla uyumlu olan bu içerikler, gençlerin dünya vatandaşı olmalarına katkı sağlarken, onları deniz ve okyanusların küresel krizlerdeki rolüne dair bilinçlendirmektedir.



www.bluemarinefoundation.com/the-sea-we-breathe/tr/

ETKİNLİKLER

DATÇA'DA 2024

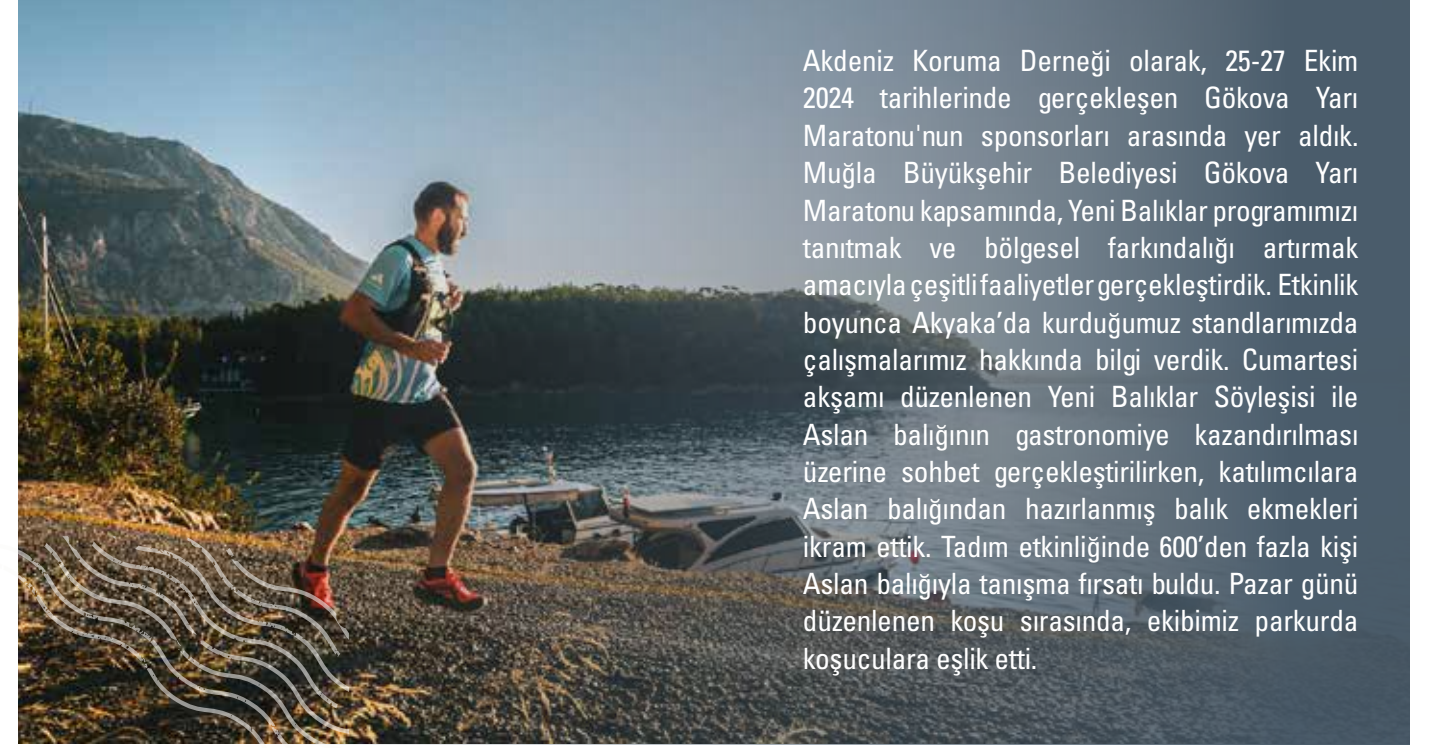
- 2022 yılında Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde, hayata geçirdiğimiz **'Denizel ve Kültürel Korumanın Bütünleştirilmesi Projesi'**nde 2024 yılına dek bölgede gerçekleştirdiğimiz çalışmaları, kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileriyle paylaştık.
- Datça Badem Çiçeği Festivali'nde** iki tam gün boyunca Cumhuriyet Meydanı'ndaki standımız yer alırken aynı zamanda Kadın, Gençlik, Sanat Merkezi'nde çocuklar ile Akdeniz Korumacıları kutu oyunu için bir araya geldik.
- Datça Kültür Sanat Dayanışması ve Datça Belediyesi'nin katkılarıyla düzenlenen Can Yücel Kültür Sanat Festivali bu yıl "göç" teması ile 23-26 Mayıs arasında gerçekleşti. Festivalde AKD olarak tanıtım standımızla yer alırken, festival katılımcısı 300 kişiye de tadım etkinliği gerçekleştirdik.
- 1 Temmuz Denizcilik ve Kabotaj Bayramı dolayısıyla Datça'da gerçekleşen kutlamalara katıldık. Hem Datça halkı hem de ziyaretçiler tarafından oldukça ilgi gören etkinlikler kapsamında, ziyaretçileri denizlerin korunmasının önemini vurgulamak ve deniz ekosistemleri hakkında bilgilendirmek için sergimiz ve standımızla etkinlikte yer aldık.
- Bir yaz biter, başka bir yaz başlar' temasıyla Datça'da 27-28-29 Eylül tarihlerinde düzenlenen Sarıca Yaz Festivali'nde standımızla yer aldık. Festival ziyaretçilerine Derneğimizin bölgedeki çalışmalarını aktardık.



ZAMAN VE MEKAN İÇİNDE AKDENİZ'DE BİYOÇEŞİTLİLİK SÖYLEŞİSİ

Söyleşi, deniz biyolojisi alanında çalışmalarıyla tanınan Gilles Boeuf ve "Yeşil Nobel" olarak kabul edilen Goldman Çevre Ödülü'ne layık görülen Zafer Kızılkaya'nın katılımları ile İzmir'de gerçekleşti.

Ülkemizdeki deniz ve denizcilikle ilgili kurum ve kuruluşların katkılarıyla gerçekleşen 6. Ulusal Deniz Bilimleri Konferansı "Denizlerimizin Dünü, Bugünü, Yarını" temasıyla 15-17 Mayıs 2024 tarihleri arasında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi ev sahipliğinde Rize'de düzenlendi. Derneğimiz ve çalışmalarımızı anlatmak için ekibimizden Tunca Olguner, Vahit Alan ve İdris Koraltan konferansta yer aldı.



Akdeniz Koruma Derneği olarak, 25-27 Ekim 2024 tarihlerinde gerçekleşen Gökova Yarı Maratonu'nun sponsorları arasında yer aldık. Muğla Büyükşehir Belediyesi Gökova Yarı Maratonu kapsamında, Yeni Balıklar programımızı tanıtmak ve bölgesel farkındalığı artırmak amacıyla çeşitli faaliyetler gerçekleştirdik. Etkinlik boyunca Akyaka'da kurduğumuz standlarımızda çalışmalarımız hakkında bilgi verdik. Cumartesi akşamı düzenlenen Yeni Balıklar Söyleşisi ile Aslan balığının gastronomiye kazandırılması üzerine sohbet gerçekleştirilirken, katılımcılara Aslan balığından hazırlanmış balık ekmekleri ikram ettik. Tadım etkinliğinde 600'den fazla kişi Aslan balığıyla tanışma fırsatı buldu. Pazar günü düzenlenen koşu sırasında, ekibimiz parkurda koşuculara eşlik etti.



2024 yılında, İzmir Kent Konseyi Gençlik Meclisi tarafından düzenlenen Proje Yazma Kampı ve İklim ve Sürdürülebilirlik Kampı'na katıldık. Proje Yazma Kampı'nda, Gençlik Meclisi üyeleriyle bir araya gelerek 'Doğa Koruma Odağında Proje Geliştirme' konusunda deneyimlerimizi paylaştık. İklim ve Sürdürülebilirlik Kampı'nda ise, iklim değişiminin denizler ve doğa üzerindeki etkilerini anlattığımız bir sunum ve atölye gerçekleştirdik.

Ege Üniversitesi tarafından düzenlenen ve ana sponsorlarından olduğumuz SUIC (International Sustainability In Life Congress) 19-22 Mayıs tarihleri arasında Kuşadası Pinebay Hotel'de gerçekleşti. Sürdürülebilirlik temalı çalışan ulusal ve uluslararası bilim insanlarını bir araya getiren kongrede; sürdürülebilirlik genelinde; sağlık, enerji, çevre, biyoteknoloji, tarım, gıda ve sosyal yaşam konuları ele alındı. Ekibimizden Tunca Olguner, Derneğimizin çalışmalarını anlattığı sunum ile kongreye katılım sağladı. Ayrıca kongre boyunca açtığımız standımızda katılımcılara ve otel misafirlerine çalışmalarımız hakkında bilgilendirmelerde bulunduk.

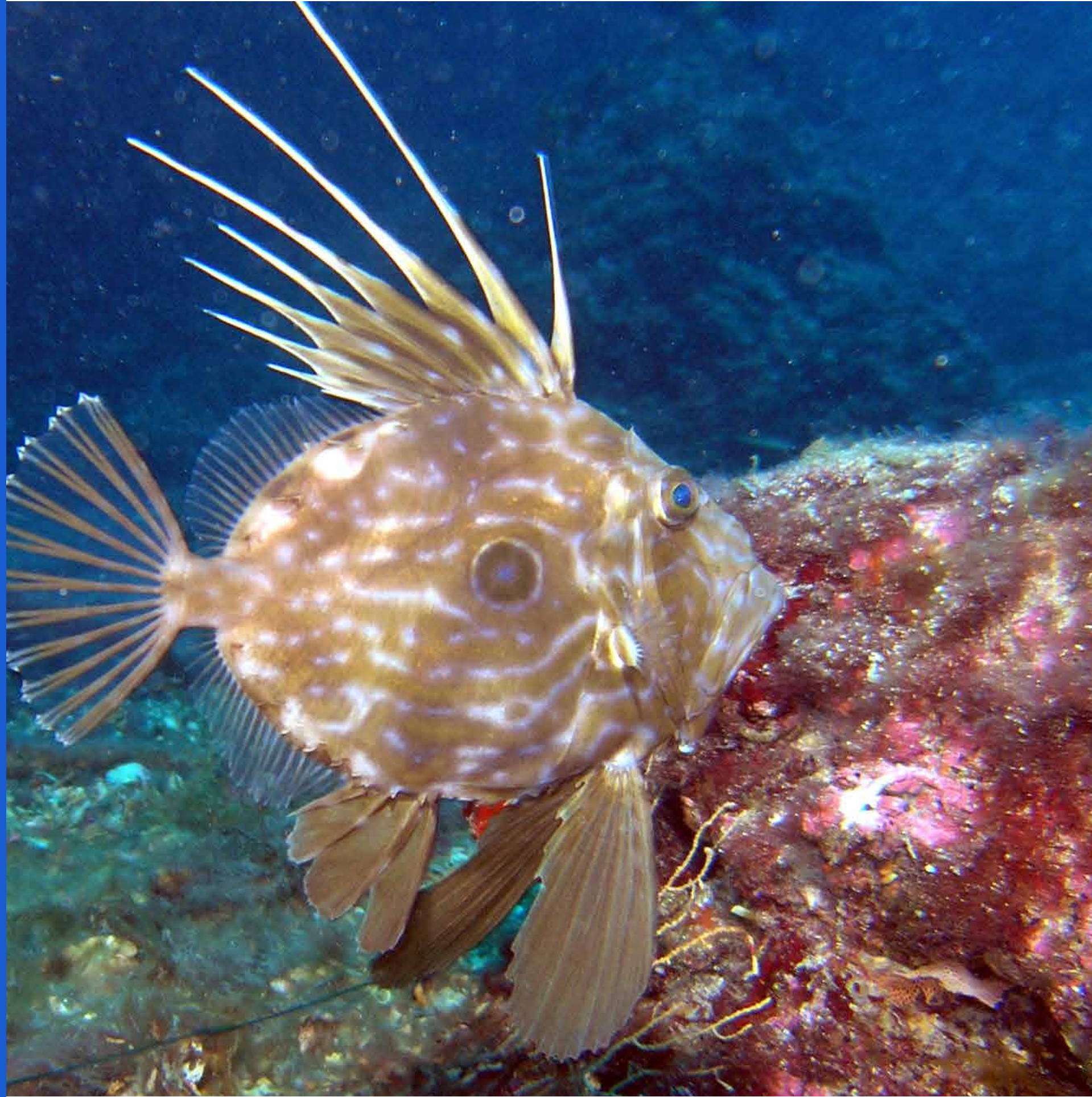




LOGOMUZ DÜLGER BALIĞI'NIN HİKÂYESİ

2012 yılında kurulan Derneğimizin kurulduğu günden bu yana kullandığı ve 2022 yılında 10. yılını kutladığımız Dernek logomuzun hikâyesini, kurucularımız arasında yer alan ve bugün Derneğimizin Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini devam ettiren Zafer Ali Kızılkaya anlatıyor: “Hepsinin gözleri güzeldir. Hepsinin canlıyken pulları kadın elbiselerine, kadın kulaklarına, kadın göğüslerine takılmağa değer...” diye başlar Sait Faik Abasıyanık, ‘Dülger Balığının Ölümü’ adlı hikâyesine. Dülger balığının pulları bile yoktur aslında. Vücudunu kaplayan bir zar, yeşilden krem rengine doğru değişirken, tam ortasında peygamber balığı denmesinin de sebebi olan koyu renkli bir nokta bulunur. Rivayete göre vaktinde bir canavar olan bu balık, Hz. İsa’nın dokunuşuyla uysal ve zavallı bir balığa dönüşmüştü. Sait Faik, bir gün bir balıkçı kahvesinin önünde ağaca asılı bir dülger balığı görür. Ölmek üzeredir balık asılı olduğu ipte. “Rengi denizden çıktığı zamandı. Yalnız etrafını çeviren incecik, ipekten bile yumuşak zarları titreyip duruyordu. Böyle bir oynama hiç görmemiştim... Bu titreme, hakikatte bir ölüm dansıydı. Sanki dülger balığının ruhu, rüzgâr rüzgâr, bu incecik zarlardan çıkıp gidiyordu; bir dirhem kalmamışçasına...” diye dülger balığının ölümündeki dehşete, hüzne ve balığın acaba şimdi neler düşündüğüne dair yazdığı hikâye aslında çok daha insani duygularımıza kapı açmaktadır. “İçimde dülger balığının yüreğini dolduran korkuyu duydum. Bu, hepimizin bildiği bir korku idi: Ölüm korkusu.” Sait Faik daha sonra dülger balığının aramıza katılıp bizimle yaşadığını hayal ederek acaba ona ne eziyetler edeceğimizi, onu nasıl üzeceğimizi vurgular. Bu masum balığı tekrar bir canavar haline dönüştüreceklerini... İşte bir balığın ölümünden yola çıkıp insanlığımıza eleştiriye varan bu hikâye ve sonrasında zavallı dülger balığının giderek azalması, Akdeniz Koruma Derneği’nin logosu olarak kendisini seçmemizle son buldu. İyi ki de yapmışız.

Daha öğrenciyken logomuzun tasarlanmasına destek veren Miraç Güldoğan’a teşekkür ederiz.





BALIKÇILIĞA KAPALI ALANLAR

Balıkçılığa Kapalı Alanlar, 22 Ağustos 2020 tarihli 31221 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak ilan edilmiştir. Haritalarda işaretlenen ve koordinatları belirtilen alanlarda amatör ve ticari amaçlı su ürünleri tebliğleri kapsamında su ürünleri avcılığı yasaktır.



DATÇA-BOZBURUN ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ



FETHİYE - GÖCEK ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ



GÖKOVA ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ

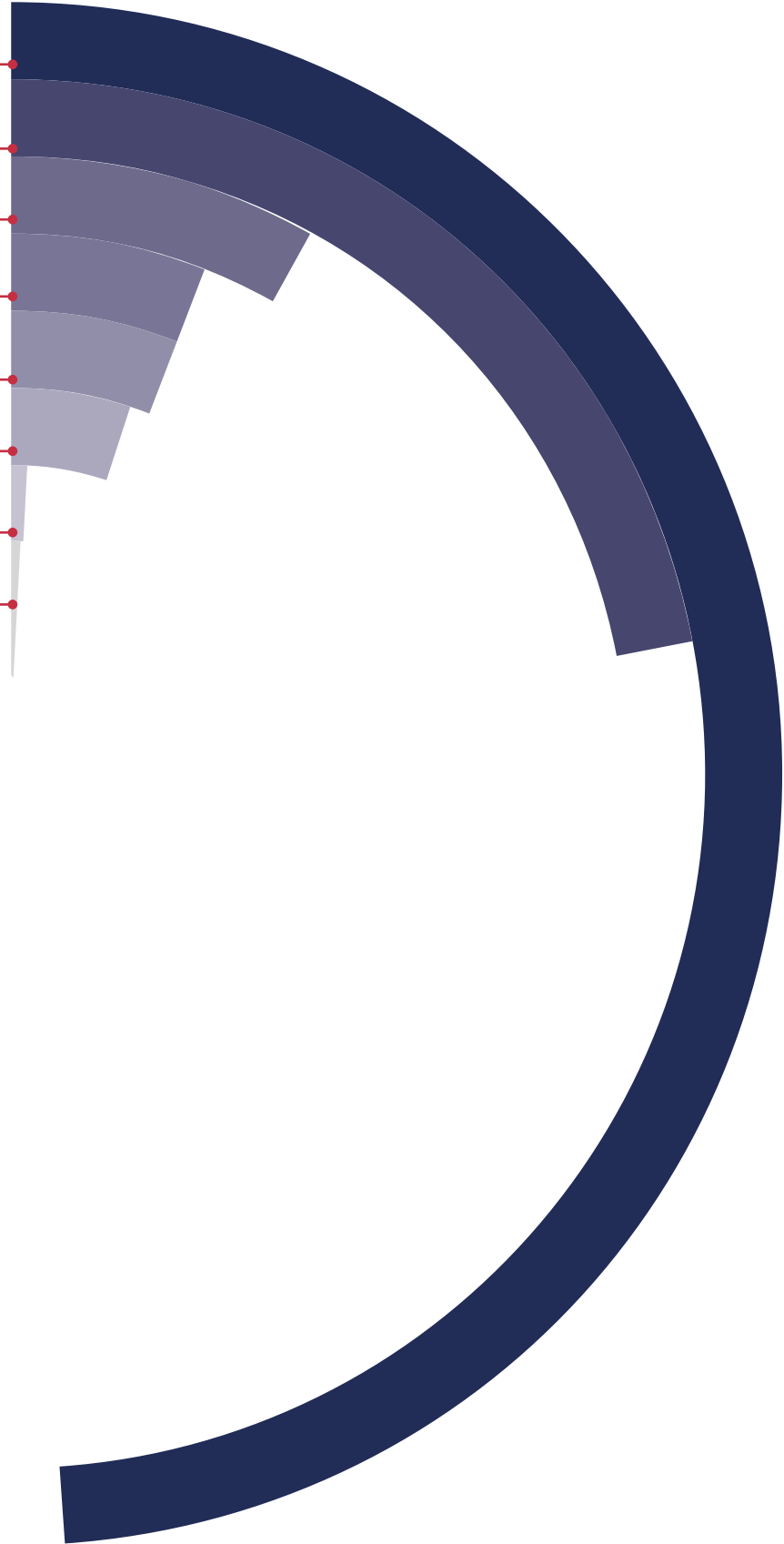


KAŞ - KEKOVA ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ

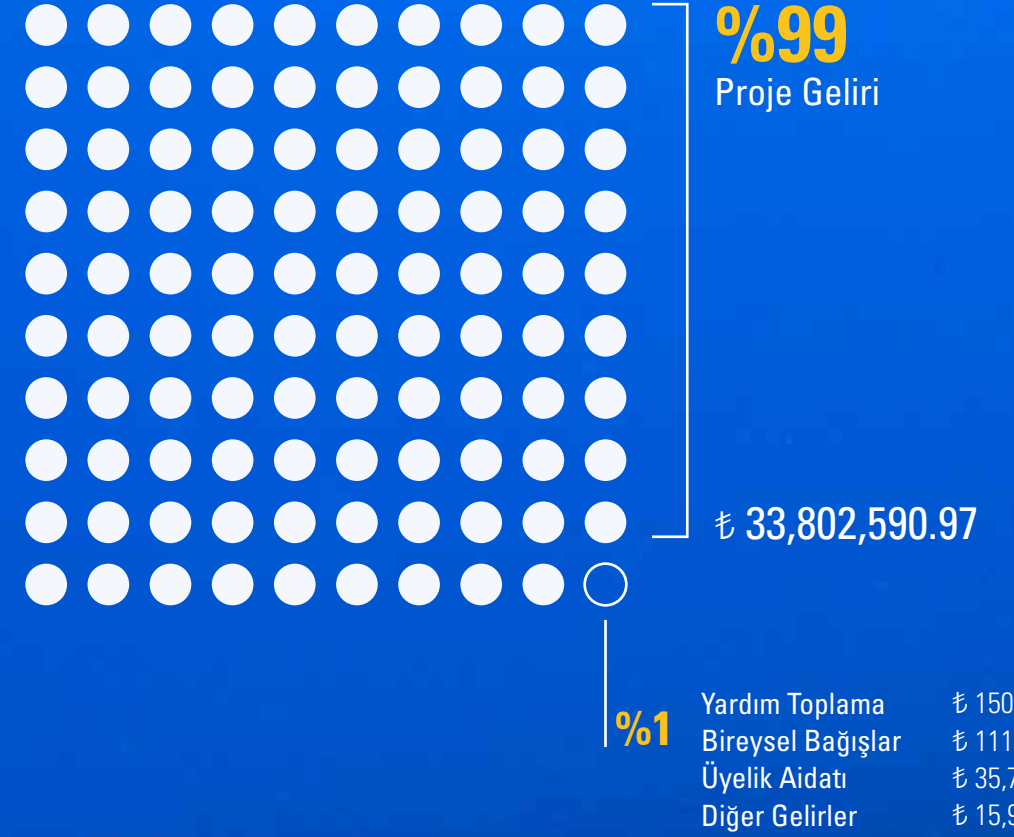
BÜTÇE

GİDER RAPORU

İnsan Kaynakları	₺ 22,575,617.95	%49.6
Saha Çalışması	₺ 10,196,492.87	%22.4
Ekipman	₺ 4,013,100.21	%8.8
Araç Bakım & Onarım	₺ 2,717,856.88	%6.0
Farkındalık Arttırma Çalışmaları	₺ 2,576,430.67	%5.7
Diğer Giderler	₺ 2,339,984.38	%5.1
Eğitim / Konferans Harcamaları	₺ 576,560.85	%1.3
Ofis Harcamaları	₺ 493,302.70	%1.1



GELİR RAPORU



TEŞEKKÜRLER

Akdeniz Koruma Derneği'nin çalışmalarını bağışlarıyla katkıda bulunan bireysel destekçilerimize teşekkür ederiz.

Bizleri sosyal medya hesaplarımızdan takip ederek çalışmalarımızın daha fazla kişiye ulaşması için destekleyen, beğeni ve yorumlarıyla yüreklendiren takipçilerimize teşekkür ederiz.

VAKIF VE DONÖRLER

Fauna & Flora International
Blue Marine Foundation
Endangered Landscapes & Seascapes Programme
Sigrid Rausing Trust
Audemars-Watkins Foundation
The MedFund
TUI Care Foundation
Food and Agriculture Organization of United Nations (FAO)
Rufford Small Grants Programme
GEF Small Grants Programme
Gen EM Foundation
The Prince Bernhard Nature Fund
Marine Ecosystem Restoration in Changing European Seas- MERCES
Regional Activity Centre for Specially Protected Areas (SPA/RAC)
Arcadia
MedPAN
MedSeaAlliance
Mediterranean Action Plan (MAP) - UN Environment Programme
Transform Bottom Trawling Coalition
Tour du Valat Foundation
Seacology
Global Fishing Watch
DiverSea

KURUMLAR

Martı Marina
Slow Food Gökova
Hadi Balık
Mutfak Sanatları Akademisi
Ula Halk Eğitim Merkezi
Göcek Kültür ve Turizm Derneği

BİREYSEL DESTEKÇİLER

Ercüment Altınsoy
Ramazan Çepel
Metin Yılmaz
Ali Akboyun
Cihan Şen
Adalet Kılıç
Coşkun Kılıç
Murat Draman
Ezgi Yıldırım
Uğur Atalay
Özge Atalay
Ülkü Ölmez
Atıf Ölmez
Lale Orhan
Oben Orhan
Ovel Orhan
Burhan Urkun
Tuncay Kayan
Can Görgün
Selma Akad
Haluk Bozkurt
Ali Akbaht

BURSİYERLER /STAJYERLER

Cemre Balkı
Gamze Hasanoğlu
Nisanur Çaygöz
İgaz Yıldırım
Büşra Nur Kuruoğlu
Abdullah Enes Göksal
Alper Bayrak
İrem Kokulu
Zeynep Sude Akçay
Utku Şaybakh

KİMLERLE

ÇALIŞIYORUZ?

KAMU KURUMLARI

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
T.C. İçişleri Bakanlığı Sahil Güvenlik ve Jandarma Komutanlıkları
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı
T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü
T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Akdeniz Su Ürünleri Araştırma, Üretme ve Eğitim Enstitüsü
T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü
T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
T.C. Muğla Valiliği
T.C. Muğla İl Milli Eğitim Müdürlüğü
T.C. Marmaris Kaymakamlığı
T.C. Fethiye Kaymakamlığı
T.C. Ula Kaymakamlığı
T.C. Datça Kaymakamlığı
T.C. Menteşe Kaymakamlığı
T.C. Ortaca Kaymakamlığı
T.C. Dalaman Kaymakamlığı
T.C. Kaş Kaymakamlığı
T.C. Demre Kaymakamlığı
T.C. Foça Kaymakamlığı
Ege Üniversitesi
Dokuz Eylül Üniversitesi
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü
DEÜ Sualtı Kültür Mirası ve Denizcilik Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi SUDEMER
Ege Üniversitesi Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (ÇEVMER)
Ege Üniversitesi & Herbarium Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü
Latmos ve Herakleia Kazı Başkanlığı

BELEDİYELER

Muğla Büyükşehir Belediyesi
İzmir Büyükşehir Belediyesi
Ula Belediyesi
Fethiye Belediyesi
Marmaris Belediyesi
Datça Belediyesi
Dalaman Belediyesi
Menteşe Belediyesi
Karataş Belediyesi

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

DEKAMER
İzmir Ticaret Borsası Eğitim, Kültür ve Sosyal Entegrasyon Vakfı

KOOPERATİFLER

Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği (SÜR-KOOP)
S.S Muğla Su Ürünleri Kooperatifleri Bölge Birliği
S.S.Marmaris Su Ürünleri Kooperatifi
S.S.Akbük Su Ürünleri Kooperatifi
S.S.Akyaka Su Ürünleri Kooperatifi
S.S.Akçapınar Su Ürünleri Kooperatifi
S.S. Karacasöğüt Su Ürünleri Kooperatifi
S.S.Datça Su Ürünleri Kooperatifi
S.S. Selimiye Su Ürünleri Kooperatifi
S.S. Söğüt Su Ürünleri Kooperatifi
S.S.Palamutbükü Cumali Su Ürünleri Kooperatifi
S.S.Karaköy Su Ürünleri Kooperatifi
S.S. Fethiye Çalış Su Ürünleri Kooperatifi
S.S. Göcek İnlice Su Ürünleri Kooperatifi
S.S.Demre Su Ürünleri Kooperatifi
S.S.Kalkan Su Ürünleri Kooperatifi
S.S.Urla İskele Su Ürünleri Kooperatifi

BİLİMSEL MAKALELER



Öndes, F., Özden, U., Alan, V., Irmak, E., & Güçlüsoy, H. (2024). Comparative feeding habits of the invasive non-indigenous devil firefish (*Pterois miles*) and the indigenous scorpionfishes (*Scorpaena porcus*, *Scorpaena scrofa*, and *Scorpaena notata*) on the southwest coast of Türkiye, eastern Mediterranean. *Mediterranean Marine Science*, 25(3), 753–767. <https://www.medit-mar-sc.net/index.php/marine/article/view/26711>



Dinçtürk, E., Öndes, F., Alan, V., & Dön, E. (2024). Mass Mortality of the Invasive Sea Urchin *Diadema setosum* in Türkiye, Eastern Mediterranean Possibly Reveals *Vibrio* Bacteria Infection. *Marine Ecology*, e12837.



Güçlüsoy, H. & Onmuş, O. (2024). Diversity of marine tetrapods (reptiles, seabirds, and mammals) along the coasts of Türkiye. *Turkish Journal of Zoology*, 48(6), 617-629. <https://journals.tubitak.gov.tr/zoology/issues/zoo-2024-48-6/zoo-48-6-11-2210-40.pdf>



Koraltan, İ., Gökdağ, K., Olguner, M.T., & Güven, O. (2024). Microplastic Pollution and Possible Sources in Datça-Bozburun Special Environmental Protection Area. *Turkish Journal of Fisheries and Aquatic Sciences*, 24, TRJFAS26711. <http://doi.org/10.4194/TRJFAS26711>

DESTEKLENEN BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR



Olguner, M. T. (2024). Monitoring the distribution and seasonal behaviour of the invasive lionfish (*Pterois miles*) in Gökova Bay using acoustic telemetry. European Tracking Network Symposium. October 16–18, Mallorca, Spain.



Olguner, M. T. (2024). Boosting climate change resilience: Restoring marine ecosystem connectivity in south western Türkiye. INTERNATIONAL SUSTAINABILITY IN LIFE CONGRESS (SUIC). May 19-22, Kuşadası - Türkiye.



Özkan, A., Alan, V., & Olguner, M. T. (2024). Marine litter: Distribution and composition along the southwestern coast of Turkey. 6th National Marine Sciences Conference, Rize-Türkiye.



Koraltan, İ., Gökdağ, K., Olguner, M. T., & Güven, O. (2024). Microplastic pollution and possible sources in Datça-Bozburun Special Environmental Protection Area. 6th National Marine Sciences Conference, May, Rize-Türkiye. <https://nmssc2024.org/abstracts>



Alan, V., Kennedy, H., Tüney, İ., Austin, W., Kurt, T., Olguner, M. T., Kuruoğlu, B. N., Walker, K., Mulligan, B., & Akçalı, B. (2024). Blue carbon: Studies on determination of organic carbon (OC) stocks in *Posidonia oceanica* sediments in south-western coasts of Türkiye. 6th National Marine Sciences Conference. May, Rize-Türkiye.



Alan, V., & Akçalı, B. (2024). Monitoring of *Posidonia oceanica* seagrass meadows on the south-west coast of Türkiye by the Balisage method. 6th National Marine Sciences Conference. May, Rize-Türkiye.



Walker, K. (2024). Marine restoration in Gökova Bay, Türkiye: Understanding socio-ecological responses in a Mediterranean marine protected area network. 14th European Conference on Ecological Restoration: Bridging Science, Practice, and Policy of Nature Restoration, August 26–30, Estonia.

NASIL DESTEK OLABİLİRSİNİZ?

DESTEKLERİNİZ, DENİZLERİMİZ İÇİN BİR İYİLİĞE DÖNÜŞÜYOR.

Düzenli destekçimiz olarak Akdeniz'in nesli tehlike altındaki türlerini ve eşsiz ekosistemini korumak için bir adım atın!



DÜZENLİ BAĞIŞ

Akdeniz ekosistemi ve bu ekosistemde yaşayan canlılar üzerindeki tehditlerin giderek artması, koruma çalışmalarının önemini artırıyor ve düzenli bağış desteğine her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyuluyor. Düzenli destekleriniz sayesinde, Akdeniz Havzası ve biyoçeşitliliğini koruma çabalarımızı sürdürebilmemiz ve daha fazla proje hayata geçirebilmemiz için bizlere destek olabilirsiniz. Belirlediğiniz aylık bir tutar ile düzenli bağışçımız olabilir veya bağış miktarınızı güncelleyerek daha büyük bir etki yaratabilirsiniz. - Destek Ol!

SMS BAĞIŞI

Akdeniz Koruma Derneği'nde gerçekleştirilen çalışmalara destek vermek adına, 4193'e "Koruma" yazarak SMS atabilir, her SMS ile 50 TL bağışta bulunabilirsiniz. İlgili projemize bağış yaparak ilk ve ortaöğretim okullarında denizel ekosisteme dair eğitici faaliyetler yürütmemize, aynı zamanda öğrencilerin, ekolojik okuryazar bireyler olarak yetişmesine katkı sağlayabilirsiniz.

ÖZEL GÜN SERTİFİKALARI

Özel günler için hazırlanan bağış sertifikalarını satın alarak, Akdeniz Koruma Derneği'nin kıyılarımızdaki koruma çalışmalarını destekleyebilir, Akdeniz Keşiş Foku, Kum Köpekbalığı ve diğer türlerin korunmasına katkı sağlayabilirsiniz. Özel gün sertifikaları, aynı zamanda kurumlarla işbirliği kapsamında çeşitlendirilerek hazırlanabilir bir destek modelidir.

YARDIMSEVERLİK KOŞULLARI

Yardımseverlik koşulları kapsamında koşucular ulusal veya uluslararası maratonlarda Akdeniz Koruma Derneği adına kampanya oluşturarak derneğin faaliyetleri için bağış çağrısında bulunurlar. Dernek tarafından duyurulan koşu çağrılarında katılarak gönüllü olabilir, e-posta ve sosyal medya aracılığıyla dernek projeleri için yardımseverlik kampanyası yürütebilirsiniz. Toplanan bağışlar, ilgili projelerin gerçekleştirilmesinde kullanılır.

BASILI ÜRÜNLER



Son Yosun Turtası Kitabı:

Akdeniz Koruma Derneği olarak, basım ve çevirisine destek olduğumuz, çocuklara yönelik ekosistem ve deniz çayırlarının önemini vurgulayan "Son Yosun Turtası" kitabımızı çalışanlarınıza hediye etmek üzere, bağış karşılığında alıp bizlere destek olabilirsiniz.

Akdeniz'in Deniz Canlıları Kitabı:

Şnorkel yaparken veya aletli dalış sırasında gördüğünüz türleri tanımanıza yardım edecek ve aynı zamanda balık pazarında balıklara göz gezdirirken bile size rehber olacak kitabımızı satın alarak değerli bir kaynak elde etmekle beraber, bizlere bağış desteği sağlayabilirsiniz.



KISALTMALAR

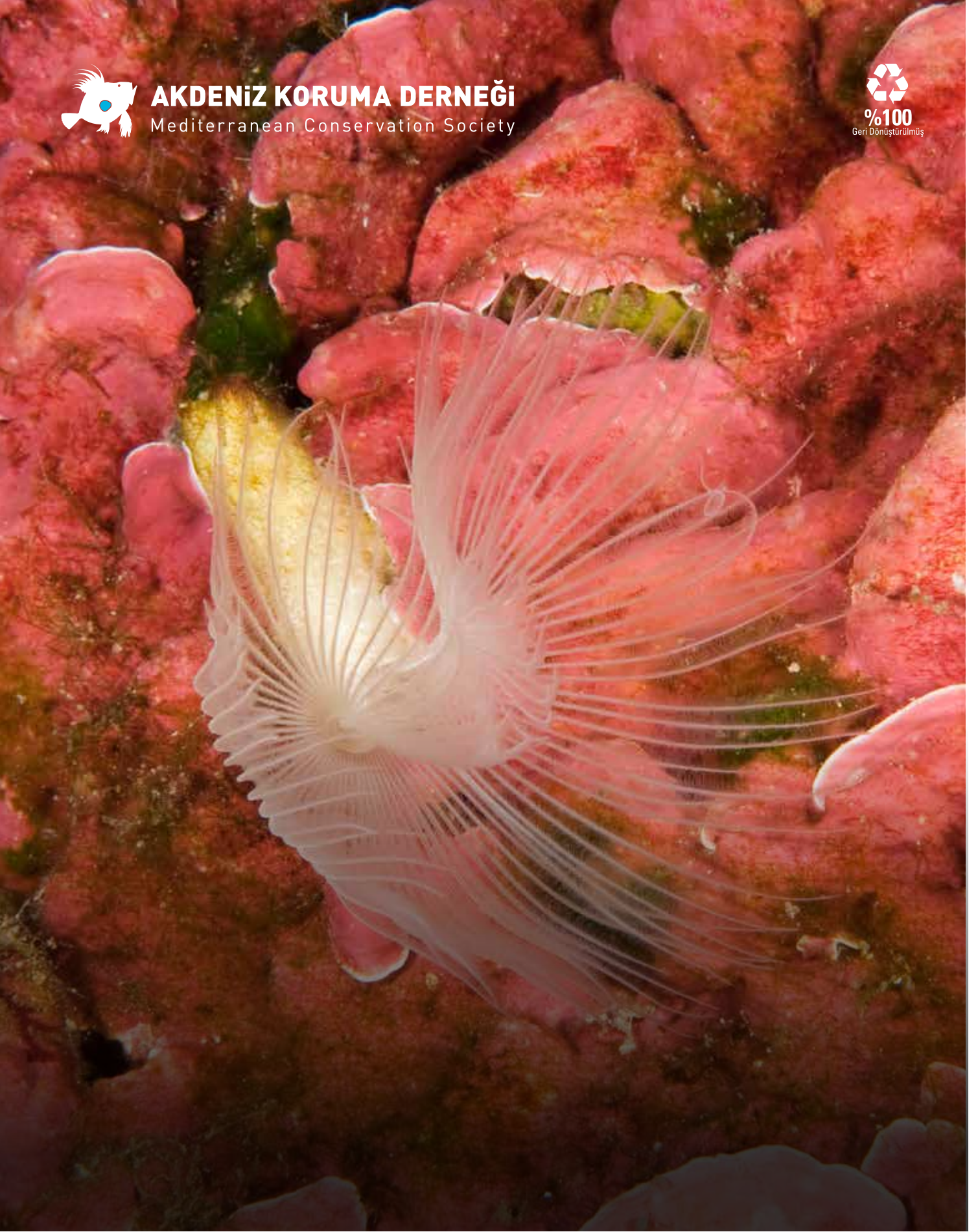
Akdeniz Koruma Derneği	AKD
Balıkçılığa Kapalı Alan	BAKA
Deniz Koruma Alanı	DKA
Özel Çevre Koruma Bölgesi	ÖÇKB
Birleşmiş Milletler Çevre Programı	UNEP
Uluslararası Doğa Koruma Birliği	IUCN
Fauna&Flora	FF
Food and Agriculture Organization of the United Nations	FAO

Yayına Hazırlayanlar:
İlkay Kavak, Engin Taşkaya

Fotoğraflar:
Zafer Ali Kızılkaya
Akdeniz Koruma Derneği
Tasarım:
Cihan Uyanık, Printworld



AKDENİZ KORUMA DERNEĞİ
Mediterranean Conservation Society



İletişim

info@akdenizkoruma.org.tr
akdenizkorumaderneği@hs01.kep.tr



İZMİR OFİS

Kazımdirik Mah. 296 Sok.
Folkart Time 1 Blok No: 812
Bornova/İzmir 0232 504 07 02

GÖCEK OFİS

Göcek Mahallesi İskele
Meydanı No:5/A Göcek/Muğla

GÖKOVA OFİS

Atatürk Caddesi No.14 Kat.2
Akyaka-Ula/Muğla

DATÇA OFİS

İskele Mah. Hasan Efendi Cad.
No:1/21 Datça/Muğla